

Asociace muzeí a galerií České republiky

Z ČINNOSTI SEKCI, KOLEGIÍ A KOMISÍ

Zpráva ze zasedání Sekce muzeí Ústeckého kraje při AMG

Ředitelé muzeí Ústeckého kraje se sešli v budově mosteckého muzea dne 8. října 2002. Po krátké informaci PhDr. Špičky o dění v AMG a zprávách ze senátu se jednalo o postavení ústecké sekce AMG a jejích jednotlivých členů v rámci působnosti Krajského úřadu. Bylo konstatováno, že je nutné znovu promyslet, jak by měla vypadat organizační struktura krajské sítě muzeí Ústeckého kraje. Setkání v Mostě se zúčastnily také dvě zá-

stupkyňe Krajského úřadu, které zodpověděly některé sporné otázky týkající se okresních muzeí přecházejících pod správu Krajského úřadu. Dále se diskutovalo o odborné spolupráci mezi muzei Ústeckého kraje a o možnosti pořádání společných výstav. Na závěr si přítomní vyměnili publikace vydané jednotlivými členy

Eva Klášterková
Regionální muzeum v Teplicích

Zápis ze schůzky Kolegia muzeí kraje A. Jiráska, B. Němcové a bratří Čapků Česká Skalice, 19.11.2002

Setkání s P. Reiblem, ředitelem boskovického muzea vyvolalo živou diskusi na téma muzeí a práce s veřejností: V České Skalici kromě „oživlých postav“ hledá Textilní muzeum inspiraci v programu Tkalcování, který pracovníci TM navštívili v Hradci Králové – představa programu v červnu (květnu), kde by si děti mohly zkusit tisknout pomocí forem či tkát (pro 4.–5. třídu); jinou možností by byly pokusy s barvením látek pomocí rostlin. V Novém Městě jsou dobré zkušenosti s přírodovědnou soutěží, která je nabízena školám v okolí (děti mohou chodit do muzea i samostatně, což nezřídka činí). Muzeum Žacléř připravuje (spolu se školami) projekt učebnice místní historie; k jejímu vytvoření by mohly přispět i děti (např. kresbami). Muzeum ve Dvoře Králové má na zářijové a říjnové termíny naplánovány interaktivní výstavy (nejdříve bude středověk); dobrý ohlas měl projekt staré školy (děti psaly na břidlicové tabulky, či perem s násadkou ...). V Úpici muzeum spolupracuje s gymnáziem (gymnázium má zpracovány pověsti

Úpicka), kladný ohlas má program Čteme z kronik – stalo se před sto lety.

Následně byla zhodnocena sezóna 2002: Muzea v Jaroměři a České Skalici hlásila mírné zvýšení návštěvnosti, naopak pokles zaznamenali ve Rtyni (přes kladný ohlas výstavy k 10 letům hornické expozice). Muzeum v Novém Městě musí být na základě nařízení vedení města otevřeno v sobotu i v neděli po celý rok. Situace se v novoměstském muzeu po volbách zřejmě změní – muzeum vystupuje z nadace Branka a pravděpodobně i z AMG, zvažuje se možnost změny právní formy příspěvkové organizace.

Dále byla rozpoutána živá diskuse k tématu CES. Muzejníci se upřímně podivili tomu, že by měli hlásit každý čtvrtrok změny v přírůstcích. CESík je užíván výjimečně.

O konferenci Muzeum a změna informoval pan Havlík; účastníci konstatovali, že je škoda, že nebyl dobře promyšlen časový plán – mnohá načatá témata by bylo záhodno prodiskutovat. Na náklady Muzea

PRO SNAŽŠÍ ORIENTACI...

Z činnosti sekcí, kolegií a komisí	str. 1
Výstavní kalendář	od str. 2
Zprávy, aktuality, informace	od str. 2
Téma	od str. 13
Připravuje se (semináře, konference ...)	od str. 15
Personálie	od str. 19
Pozvánky na výstavy	od str. 22
Nabídka výstavy	od str. 27
Muzejním knihovnám	od str. 15
Volná místa	od str. 19
Došlo po uzávěrce	od str. 20

INFORMACE SEKRETARIÁTU AMG

NOVÉ INTERNETOVÉ STRÁNKY A E-MAILOVÉ ADRESY:
Západočeské muzeum v Plzni:
<http://www.zcm.cz>

Zpráva o novém umístění obuvnické sbírky (Obuvnického muzea) Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně

V souvislosti s plánovanou rekonstrukcí 21. budovy baťovského areálu, která se stane sídlem Úřadu Zlínského kraje, bylo nutno uvolnit prostory, v nichž byla až dosud instalována sbírka obuvi Muzea jihovýchodní Moravy (Obuvnické muzeum), která patří k unikátním kolekcím tohoto druhu v Evropě. Díky porozumění představitelů příslušných orgánů Zlínského kraje – Mgr. Jiřího Severina, Ing. Milana Hudce a Libora Lukáše – byly pro instalaci této sbírky získány nové prostory ve vstupním objektu téhož areálu. Umístění této budovy v centru města nám tak umožňuje po provedení nezbytných stavebních úprav realizovat novou instalaci podle soudobých muzeologických zásad a v polovině roku 2003 ji zpřístupnit veřejnosti, způsobem odpovídajícím jejímu historickému významu.

Obuvnické muzeum bude otevřeno do 31. ledna 2003, pouze od úterý do pátku.

Ivan Plánka

VÝSTAVNÍ KALENDÁŘ

Benešov nad Ploučnicí Muzeum a galerie U svatého Huberta

Obrazy tělesně postižených umělců
29.11.2002 - 26.1.2003

Bílovec

Muzeum v Bílovci

Modrotisk
prosinec 2002 - únor 2003

Blansko

Muzeum Blansko

*Bévávalo (domácnost a um našich
předků)*

6.12.2002 - 31.1.2003

Setba samot (básník a grafik Bohuslav

Reynek v Petrkově)

6.12.2002 - 31.1.2003

Fotografie Bohumila Kociny

7.2.2003 - 28.2.2003

Boskovice

Muzeum Boskovicka

*Ztracené dědictví - proměny
boskovického a blanenského regionu*
15.1.2003 - 30.3.2003

Brandýs nad Labem

Okresní muzeum Praha - východ

Magdalena Nováková: Proměny
28.11.2002 - 12.1.2003

Brno

Moravská galerie v Brně -

Místodržitelství palác

*Propojení obrazem. Česká humanitární
fotografie 1990-2000. Po potopě 2002*
27.11.2002 - 26.1.2003

Mládež pro interkulturní porozumění
7.1.2003 - 2.2.2003

Proměny tradice. Nizozemská kresba
18. Století

22.1.2003 - 30.3.2003

Keith Carter: Opravdové příběhy
4.2.2003 - 27.4.2003

Moravská galerie v Brně -

Pražákův palác

Nová stálá expozice: Gesto a výraz.
České umění druhé poloviny 20. století.

Václav Zikmund: Kašpar noci
Do 30.3.2003

*Předchůdci modernismu v maďarské
fotografii*

16.1.2003 - 2.3.2003

Atrium Pražákova paláce

Pole jevů - samota věcí

28.11.2002 - 26.1.2003

Milan Houser: revers!

7.2.2003 - 6.4.2003

Moravská galerie v Brně -

Uměleckoprůmyslové muzeum

Prostor pro tapiserii

10.1.2003 - 16.2.2003

Moravské zemské muzeum

Lidské tváře

29.10.2002 - do ledna 2003

Český a slovenský exil - exilová pošta

19.1.2003 - 31.3.2003

Dětské muzeum

Čistota - půl zdraví

od 3.12.2002

Boženy Němcové byla založena inter-
n e t o v á a d r e s a
amg.bozenanemcova.cz (běží na ní
již testovací provoz, prosíme o připo-
mínky), kde bude jednoduchá prezen-
tace členů kolegia. Muzea, která mají
ještě společnou tiskovinu Navštivte
nejhezčí..., necht' ji předají O. Mertlí-
kové nebo p. Ležovičové (IC Č. Skali-
ce), které je budou rozdávat na veletr-
hu.

Po zrušení nadace ko-
legia nese náklady na telefony, poš-

tovné atp. muzeum, jehož ředitel je
předsedou kolegia (předseda je volen
na tříleté období). Navrhuje se jednou
za období věnovat „předsednickému
muzeu“ balík papírů do kopírky
k pokrytí nejzákladnějších nákladů.
Akce je založena na dobrovolnosti!

Na příští schůzce (11.2.
2003 ve Dvoře Králové, od 9.00
v tamním muzeu) budou projednány
mj. odložené body – společná propa-
gace, společné projekty ...

Zpráva z jednání kolegia historiků moravských muzeí

Pravidelná setkání morav-
ských historiků měla tentokrát pokračování 20. listopadu 2002, kdy členové kolegia historiků moravských muzeí využili pro své jednání pohostinnosti (nutno dodat, že milé pohostinnosti, za což patří brněnským kolegům velké poděkování) historického oddělení Moravského zemského muzea v Brně.

Program byl rovněž tradiční – všichni se vzájemně informovali o aktuálním dění v oboru, vzájemně se inspirovali a vyměnili si informace o konání a přípravě výstav, seminářů, případně o jiných akcích. Avšak největší a zároveň nejvzrušenější debata se týkala zkušebnímu muzejních pracovníků s hlášením změn v CES Ministerstvu kultury ČR. Účastníci jednání proto podali návrh jmenovanému ministerstvu s připomínkami a podněty k zefektivnění této činnosti. V dopise zaslaném MK ČR navrhli prodloužit zákonnou lhůtu podání žádosti o změny v CES na šest měsíců vzhledem k periodicitě jednání poradního sboru pro sbírkotvornou činnost v jednotli-

vých muzeích a také vzhledem ke kumulaci činností odborných pracovníků (kromě vlastní práce se sbírkami i vědeckovýzkumná činnost, výstavní činnost, publikační aj.), navíc v mnohých muzeích nelze vyčlenit pracovní sílu, která by se starala pouze o změny v CES. Účastníci setkání rovněž navrhli, aby při periodickém hlášení změn v CES byl použit stejný princip jako u registrace sbírek v CES, kdy je upřednostňováno inventární číslo před přírůstkovým. V současné praxi hlášení o každém předmětu probíhá zbytečně dvakrát, což znamená plýtvání časem i materiálem. Navrhovanému způsobu (resp. navrácení k němu, neboť takto byli pracovníci proškoleni v roce 2001) odpovídá i databázový program CESík, s nímž většína muzeí pracuje. Formuláře MK ČR požadují navíc oproti CESíku a původním informacím ministerstva další údaje a doklady (kopie z přírůstkových knih nebo karet). Ze závěrečné diskuse vyvstala naléhavá potřeba zintenzivnění komunikace o této problematice mezi muzei, AMG a MK ČR obecně.

ZPRÁVY, AKTUALITY, INFORMACE

Konference Muzeum a změna

Pod tímto názvem se ve dnech 16. až 18. října uskutečnila v Národním muzeu v Praze mezinárodní konference, jejímž hlavním pořadatelem byla Asociace muzeí a galerií ČR ve spolupráci s MK ČR, Národním muzeem, Českým výborem ICOM, Ústavem archeologie a muzeologie Masarykovy univerzity v Brně a Ústavem historie a muzeologie Slezské univerzity v Opavě.

Konference se konala v rámci projektu Muzea a profesionalita pro 21. století podpořeného Open Society Fund Praha a Ministerstvem kultury ČR. Na přípravě konference se podílela pracovní skupina ve složení: PhDr. Eva Dittertová, PhDr. Zuzana Strnadová, PhDr. Petr Vojtal a Dagmar Fialová společně s moderátory jednotlivých jednacích bloků.

Jednání konference mělo původně probíhat ve Velkém sále Městské knihovny na Mariánském náměstí v Praze. Srpnové záplavy však bohužel nově rekonstruovaný sál zničily a proto bylo nutno vyhledat náhradní prostory pro konání konference. Díky pochopení vedení Národního muzea se konference mohla uskutečnit v Pantheonu, který poskytl konferenci více než důstojný rámec.

Cílem konference bylo nejen zhodnotit vývoj českého muzejnictví v kontextu středoevropského prostoru za posledních 10 let, ale zároveň zjistit, jakým způsobem a v jakých oblastech se v tomto období odehrávaly transformace evropských muzeí, po učit se z evropské zkušenosti při vytváření fungujícího modelu muzejnic-

tví v ČR, získat podněty pro prohloubení profesionalizace a standardizaci muzejního prostředí a v neposlední řadě přispět svými zkušenostmi našim zahraničním kolegům při formování obdobných procesů v jejich zemích.

Účastníky konference nejprve přivítal generální ředitel NM PhDr. Michal Lukeš, potom následovaly slavnostní uvítací projevy zástupců hlavních pořadatelů konference. Jako první odeznělo mimořádně zařazené aktuální téma Muzea a galerie v České republice, jejich stav a perspektivy. Oba řečníci PhDr. Pavel Cipr a PhDr. Michal Lukeš hovořili o rozsahu škod v českých muzeích a galeriích, postižených katastrofálními záplavami v srpnu tohoto roku.

Po přestávce začalo již jednání v řádných blocích: první byl věnován transformaci ekonomických a organizačních podmínek muzeí. Blok řídil PhDr. Michal Lukeš. Za náhle onemocnělého Ing. Pavla Jiráska z MK ČR vystoupil RNDr. Jiří Žalman s tradičním příspěvkem Česká muzea v období transformace veřejné správy, Dagmar Fialová z AMG ČR s příspěvkem Systémy registrace muzejních institucí jako východisko při řešení standardů veřejných služeb muzeí v ČR. Doplnil je koreferát Správní rady jako nezbytnost nezávislosti muzeí, který přednesla Anna Fassatiová z Muzea umění v Benešově.

Po krátké přestávce byl dán prostor našim zahraničním hostům. Referát Mgr. Milana Rybeckého z NMC Slovenského národního múzea v Bratislavě o slovenských muzeích v transformačním procesu společnosti přednesla PhDr. Gabriela Podušelová, Milan Šoka ze Stredoslovenského múzea v Banské Bystrici podal informace o transformaci Regionálního muzea v Banské Bystrici,

Mgr. Krzysztof Demidziuk nás seznámil s průběhem transformace muzeí v Polsku. V tomto bloku byl dán prostor muzeím, které se zabývají menšinami. Ze Slovenské republiky vystoupila Mgr. Margareta Horváthová s příspěvkem Muzea etnických minorít na Slovensku, ve svém koreferátu informovala PhDr. Ilona Lázníčková o činnosti Muzea romské kultury v Brně. Poté vystoupili další zahraniční hosté. Dr. Anita Jirgensone z Lotyšska přednesla své zkušenosti s prosazováním profesionálních standardů v Lotyšsku. Maďarští kolegové Dr. Zsuzanna Vámos-Lovay a Dr. László G. Nagy hovořili o změnách v muzejní činnosti v Maďarsku za posledních 10 let. O vývoji a perspektivách bavorského muzejnictví hovořil Dr. York Langenstein, vedoucí Zemského ústředí nestátních muzeí v Mnichově. Na závěr prvního jednání dne vystoupila Mgr. Lenka Krušinová s příspěvkem Podpora výzkumu a vývoje – základní dokumenty. Po skončení prvního dne konference byly v podvečerních hodinách pro její účastníky připraveny speciální prohlídky pražských muzeí.

Moderátorkou dopolední části druhého dne jednání konference, jež nesla název Transformace sbírkotvorné činnosti, byla PhDr. Helena Koenigsmarková. Jako první vystoupil opět RNDr. Jiří Žalman, který hovořil o sbírkotvorné činnosti na pozadí změn oborové legislativy v období let 1954–2002 v České republice. Nestor českých muzejníků PhDr. Josef Beneš přednesl příspěvek o historické interpretaci sbírkového předmětu v regionálním muzeu. Další dva příspěvky patřily Národnímu muzeu a jeho sbírkotvornému procesu. Představili jej PhDr. Michal Lukeš a PhDr.

Etnografický ústav MZM

Český a slovenský exil - slovenský exil
19.1.2003 - 31.3.2003

Muzeum romské kultury o. p. s.

Cesty Romů - fotografie Evy Davidové
23.10.2002 - 31.1.2003

Ústav archeologie a muzeologie FF MU Brno

Lékařská fakulta MU, Komenského nám. 2
80 let výuky muzeologie v Brně
22.1.2003 - 31.3.2003

Bruntál

Muzeum v Bruntále

Nová stálá expozice: Příroda
Bruntálska (od 2. června 2000)
Bylinky pro zdraví a krásu
4.12.2002 - 2.2.2003

Břeclav

Městské muzeum a galerie

Vánoce, vánoce přicházejí
28.11.2002 - 31.1.2003

Galerie

Sochařská sympozia Široký dvůr
1995-2001

5.12.2002 - 30.1.2003

Bučovice

Muzeum Bučovice

Vánoční výstava
30.11.2002 - 17.1.2003

Čáslav

Výstavní síň na peší zóně

Ornela Bijoux
3.2.2003 - 23.2.2003

Čelákovice

Městské muzeum v Čelákovících

*Co bývalo pod stromčkem našich
prarodičů a jejich předků aneb Vánoce
od poloviny 19. do poloviny 20.
století*

30.11.2002 - 12.1.2003

Česká Lípa

Okresní vlastivědné muzeum

Teplo a světlo domova
1.12.2002 - do ledna 2003

České Budějovice

Jihočeské muzeum

Čin - stříbro chudých
květen 2002 - únor 2003

*Svobodní zednáři v Čechách,
na Moravě a ve Slezsku*
25.10.2002 - 30.3.2003

Zorka Soukupová a Bořivoj Lauda
16.11.2002 - do února 2003

*Orchideje, bromelie, sukulenty a jiné
exotické rostliny a hmyz*
1.2.2003 - 9.2.2003

Vosk a jeho využití
únor 2003 - duben 2003

Wortnerův dům AJG

Kamil Lhoták
12.12.2002 - 26.1.2003

Český Krumlov

Regionální muzeum

*Klokanoviny aneb toulání se Austrálií
a Tasmánií*
1.6.2002 - 12.1.2003

*Dívčí Kámen - přírodní rezervace
a historický vývoj osídlení*
18.9.2002 - 31.12.2003

Český Těšín

Výstavní síň Muzea Těšínska

Český Těšín - včera a dnes
14.1.2003 - 2.3.2003

Dačice

Městské muzeum a galerie

Vánoční výstava
8.12.2002 - 31.1.2003

Dvůr Králové nad Labem

Městské muzeum

Erotický šperk a fotografie
9.1.2003 - 14.2.2003

Královédvorské pověsti - výstava
dětských prací

24.2.2003 - 28.3.2003

Frýdek-Místek

Muzeum Beskyd - Frýdecký zámek

Zvony a zvonky ze zvonařské dílny
Marie Tomášková-Dytrychová v Brodsku

u Přerova
do 19.1.2003

Kříže

do 16.11.2003

Století uniforem

24.10.2002 - 23.3.2003

Vánoční pozdrav dřívě a dnes

25.11.2002 - do ledna 2003

Knížní vazba a ilustrace

5.12.2002 - 26.1.2003

Nový Zéland

30.1.2003 - 30.3.2003

Rostliny v hudbě

6.2.2003 - 30.3.2003

Havířov

Výstavní síň Musaion

Než začnete číst ...

3.10.2002 - 19.1.2003

Když se řekne archeologie ...

13.2.2003 - 20.4.2003

Havlíčkův Brod

Galerie výtvarného umění v Havlíčkově Brodě

Josef Kremláček: Ilustrace a volná
tvorba

6.12.2002 - 2.2.2003

Hodonín

Galerie výtvarného umění

Karel Křivánek: Keramika, kresba
leden 2003 - březen 2003

Grafika 1. poloviny 20. století ze sbírek

Galerie Karlovy Vary

leden 2003 - březen 2003

Masarykovo muzeum v Hodoníně

Boty, botky, botičky

30.1.2003 - 30.3.2003

Člověk proti nemocem

1.2.2003 - 31.3.2003

Hodonínský zámeček

Pravoslavné ikony

28.11.2002 - 12.1.2003

Hranice

Městské muzeum a galerie

Stará radnice

Půjdem spolu do Betléma ...

20.12.2002 - 12.1.2003

Výstavní síň Synagoga

Zbyněk Janáček: Grafika

5.12.2002 - 26.1.2003

Michal Stehlík. Akviziční politika Národní galerie byla tématem vystoupení prof. Milana Knížáka, generálního ředitele Národní galerie v Praze. Příspěvek holandského kolegy Franka Bergevoeta nesl název Vyřazování sbírek a kompromis mezi etikou, rozpočtem a muzealitou. Také Olga Kuchtová ze slovenského Muzea vo Svätom Antone hovořila o sbírkotvorné činnosti v procesu transformace slovenských muzeí. Dopolední blok uzavřely referáty PhDr. Františka Frýdy, ředitele Západočeského muzea v Plzni, na téma Sbírkotvorná činnost regionálního muzea, PhDr. Hany Dvořákové: Tendence utváření sbírkotvorné kultury v centrální instituci na příkladu MZM v Brně a RNDr. Karla Sutorého: Biologické sbírky muzeí – nové perspektivy využití. Oba posledně jmenovaní zastupovali Moravské zemské muzeum v Brně.

V odpolední části jednání vedl III. blok jednání – transformace vztahu muzeí k veřejnosti - mj. Mgr. Aleš Knížek z Historického ústavu Armády ČR. PhDr. Alexandra Brabcová z Nadace OSF Praha v něm hovořila o zkušenostech z programu Brána muzea otevřená 1997 – 2001, PhDr. Ladislav Kesner rozvíjel úvahy na téma Marginální role muzea v soudobé české společnosti – neměnná a nezaměnitelná? Následoval Mgr. Tomáš Fassati s představením principů a prostředků vztahu muzea k veřejnosti v Muzeu umění v Benešově.

Zahraniční část otevřela Gundega Dreiblete s příspěvkem na téma Sociální tendence v lotyšském muzejnictví, Holanďan Harrie M. Leyten apeloval na to, že muzea musí převzít větší iniciativu a Mgr. Franz Pötscher z Rakouska seznámil s aktuálním vývojem malých a regionálních muzeí v Rakousku. Dalším řečníkem byl Róbert B. Turán z buda-

peštského Židovského muzea, jehož příspěvek Nová epocha Židovského muzea od doby politických změn v Maďarsku přiblížil změny v tomto zařízení. Ze Slovinska přijel M. A. Borut Rovšnik, který hovořil na téma Slovinská muzea v 90. letech 20. století a jejich návštěvníci.

Zprávu PhDr. Gabriely Podušelové o výsledcích sociologického výzkumu návštěvníků muzeí na Slovensku přednesl Ing. Marián Číž, který pak navázal svým příspěvkem na téma Zmena vo vedomí nového a staronového návštěvníka múzea. S Poštovním muzeem v Banské Bystrici seznámil PhDr. Štefan Kollár. Činnost sdružení Hapestetika představily Ing. Vladimíra Sýkorová a Mgr. Terezie Hradilková a svůj koreferát přednesla také Bc. Eliška Hluší z oddělení pro slepeckou historii Technického muzea v Brně.

S programem pro děti, který v jičínském muzeu nazvali S Valdštejnovou holf, seznámil Mgr. Jaromír Gotlieb, Mgr. Přemysl Reibl z Muzea Boskovicka hovořil o programu škola občanských aktivit, PhDr. Ladislav Čepička se věnoval rovněž tradičnímu tématu Marketing a muzea. Na závěr jednání dne vystoupil Mgr. Bohuslav Mikulášek ze Západoomoravského muzea v Třebíči a přednesl Dvě etudy na dané téma.

Po náročném konferenčním programu čekal na účastníky příjemný kulturní zážitek - koncertní vystoupení houslisty Jaroslava Svěčeného s programem Staré pražské housle. Na cembalo doprovázela paní Jitka Navrátilová. Den byl zakončen společenským setkáním na ochozech Národního muzea.

Závěrečný den byl věnován transformaci muzeologického vzdělávání. Tento blok jednání řídila PhDr. Katka Tlachová. S příspěvkem Muze-

ologie včera, dnes a zítra vystoupil PhDr. Petr Vojtal z Ústavu historie a muzeologie Slezské univerzity v Opavě a i další příspěvek byl věnován výuce muzeologie, přednesl jej PhDr. Josef Beneš. Axiologie a muzeologie byl název příspěvku doc. Karla Boženka, který byl přednesen v nepřítomnosti autora. Na téma Současná věda a profilování výuky muzeologie v mezinárodním měřítku se ve svém vystoupení zamýšlel Z. Z. Stránský.

Vysokoškolské výuce muzeologie v ČR z pohledu potřeb muzejnictví věnoval pozornost příspěvek

PhDr. Františka Šebka. O výuce muzeologie v Nitře hovořila Daniela Prelovská z katedry historie filozofické fakulty Univerzity Konstantína Filozofa

a v Nitře. O brněnském prostředí výuky muzeologie informoval Mgr. Pavel Holman a o perspektivách a budoucnosti katedry UNESCO v Brně PhDr. Jan Dolák. Poslední dva příspěvky byly věnovány památkové péči: Informatika v památkové péči se nazýval příspěvek Ing. Barbory Dykové i koreferát Mgr. Lenky Krušinové.

Závěrečné zhodnocení kon-

Muzea, změny a konference

Uspořádat vědeckou konferenci není jistě jednoduchá věc. Zorganizovat mezinárodní symposium jistě vyžaduje velké úsilí organizátorů, kteří musí vyřešit nepředstavitelné množství provozních a technických problémů, ale také zajistit účastníkům kvalitní ubytování, občerstvení, případně společenský program. Neboť i toho je třeba, abyste v dnešní konferenční době obstáli v konkurenci.

Jak taková ideální konference vypadá? Z hlediska běžných měřítek: navštíví jí co nejvíce posluchačů, zahajuje ji společensky významná osoba, svůj příspěvek přednáší ty největší vědecké kapacity, účastník si odnese nějaký nový poznatek, impuls do své další vědecké činnosti, který je schopen aplikovat. Nesmíme zapomenout na možnost konfrontace názorů čili diskusi.

Pořadatelům konference Muzeum a změna se podařilo na nejpříhodnějším místě, v Panteonu Národního muzea, shromáždit na 200 účastníků, kteří si vyslechli téměř padesát referátů a příspěvků. Konferenci se zúčastnili muzejníci devíti ev-

ropských zemí, přítomni byli zástupci ministerstva kultury ČR, generální ředitelé Národního muzea a Národní galerie. Lze tedy považovat konferenci za úspěšnou? Je vůbec možné hodnotit konference a rozdělovat je na úspěšné a neúspěšné?

Mnou zvolená obecná kritéria samozřejmě neplatí absolutně, zvláště s ohledem na odlišné záměry a cíle organizátorů. Dle propozic měla konference Muzeum a změna mapovat transformaci jednotlivých muzejních činností v Evropě v posledních dvaceti letech. Záměrem bylo koncipovat konferenci jako setkání muzejních pracovníků, odborníků z ministerstev, pokud chcete tak i muzeologů. Cíl organizátorů byl naplněn, z jejich pohledu můžeme hodnotit konferenci jako úspěšnou. Jaké však byly záměry, cíle či dokonce přání jednotlivých účastníků? Naplnila konference jejich očekávání? Otázka nezodpověditelná, proto mi nezbývá než se pokusit o pouhé stanovisko eléva muzeologie.

Zastavím se hned u názvu konference. Ten, dle mého názoru,

Cheb

Galerie výtvarného umění v Chebu

Chebská gotická plastika
Od 19.12.2002

Chebské muzeum - expoziční budova

130. Výročí založení Chebského muzea
od 27.1.2003

Chomutov

Okresní muzeum

Nová stálá expozice: Pohledy do pravěku Chomutovska (od 30. května 2002)

Vánoce v muzeu
23.11.2002 - 12.1.2003

Chrudim

Muzeum loutkářských kultur

Touláme se světem

19.1.2002 - do ledna 2003

Bramborové divadlo umělecké aneb maňáskový svět

1.2.2002 - do ledna 2003

Čerti českých loutkářů a řezbářů

1.3.2002 - do ledna 2003

Hračičkově

12.12.2002 - 26.1.2003

Regionální muzeum v Chrudimi

Nová stálá expozice: Od 7. 12. 2000 "Mozaika z dějin regionu" - významné události z historie Chrudimě a Chrudimska

Když se řekne křemen

15.9.2002 - 12.1.2003

Podoby masopustu

21.11.2002 - 12.1.2003

Bez ohně a kouře aneb báječný svět vzduchovek

30.1.2003 - 25.5.2003

Od pravěku po novověk očima dětí výtvarného oboru ZUŠ

11.2.2003 - 30.3.2003

Ivančice

Muzeum v Ivančicích

Betlémy

prosinec 2002 - leden 2003

Jablonec nad Nisou

Galerie Belveder

Libuše Hlubůčková: Šperk

do 26.1.2003

Jablunkov

Výstavní síň Muzea Těšínska

Dětský svět

28.1.2003 - 24.8.2003

Jesenice

Vlastivědné muzeum Jesenice

Vánoční výstava - práce žáků

jesenických škol

4.12.2002 - 26.1.2003

Malíři Jesenicka

30.1.2003 - 9.3.2003

Jičín

Okresní muzeum a galerie

Nová stálá expozice: Herna a dílna Muzea hry (od 15. června 2002)

Pohlednice z okolí Jičína

10.1.2003 - 9.2.2003

Jan Solovjev: Obrazy, sochy

16.1.2003 - 16.2.2003

*Móda aneb šaty dělají člověka - ZUŠ
Nová Paka
13.2.2003 - 16.3.2003*

Jílové u Prahy

**Regionální muzeum v Jílovém
u Prahy**

*Louskáčky, kráječe, mlýnky - pomocníci
do kuchyňky
2.11.2002 - 24.2.2003*

*Jede vláček jede, Vánoce nám veze
23.11.2002 - 12.1.2003*

Kamenice nad Lipou

Vlastivědné muzeum

Olga Hadravová, Hana Širůčková:

Kouzlo výšivky

8.1.2003 - 29.1.2003

Jaromír Podolský: Obrazy

5.2.2003 - 26.2.2003

Karlovy Vary

**Karlovarské muzeum - expoziční
budova**

*Porcelán z Horního Slavkova
1792-2002*

27.11.2002 - 19.1.2003

Muzeum Zlatý klíč

Železnice kdysi a dnes

2.12.2002 - 24.1.2003

Hedvábí

5.12.2002 - do ledna 2003

Klatovy

**Galerie Klatovy/Klenová - Galerie
U Bílého jednorozce v Klatovech**

Svatopluk Klimeš: Blik

7.12.2002 - 26.1.2003

Josef Žáček: Obrazy

7.12.2002 - 26.1.2003

Kolín

Regionální muzeum v Kolíně

*Zdeněk Kubík: Zavěšená slova
do 31.1.2003*

Jan Tichý: Obrazy, kresby, keramika;

Peter M. Willnauer: Sochy

2.12.2002 - 15.1.2003

Kopřivnice

**Regionální muzeum v Kopřivnici
o.p.s. - Muzeum Fojtství**

*Výtvarná výstava prací s vánoční
tematikou žáků ZŠ Alšova
prosinec 2002 - leden 2003*

Kravaře ve Slezsku

Zámecké muzeum

Medvěd z Beskyd

leden 2003 - březen 2003

Kroměříž

Muzeum Kroměřížska

Svět loutek

17.12.2002 - do února 2003

Kyjov

Vlastivědné muzeum Kyjov

*Hračky manželů Dvořákových
z Břeclavi*

17.11.2002 - 12.1.2003

Hoří - výstava hasičských modelů

20.1.2003 - 30.3.2003

Lanškroun

Městské muzeum

*Nová stálá expozice: Pamětní síň
Jindřicha Pravečka (otevřena při
příležitosti 25. ročníku festivalu*

více sliboval, než by vůbec jaká konference o muzeích byla schopna naplnit. Zvolen však byl s vědomím jisté dvojsmyslnosti zřejmě záměrně. Nezasvěcený člověk by se mohl domnívat, že muzea nějakou změnou právě prochází, případně, že jim je změna imanentní. Takto zvolený název bychom v dnešní době mohli považovat za reklamní trik, který je však lehce pochopitelný a v podstatě s ním souhlasím.

Změnou se rozumí vznik nového nebo přechod od jednoho způsobu existence k druhému. Onou změnou se při pohledu do programu konference mínila změna politické situace v evropských postkomunistických zemích a úprava muzejní legislativy. Tato změna se odehrála jinde, k našemu problému se však bytostně vztahuje. Mohli bychom ji tedy vymezit jako změnu vnější. Otázka po změně, kterou bychom nazvali vnitřní, zůstala skryta pouze v názvu. Vyjadřuje jakousi zvláštní touhu připojit se k proudu změn společenských, technologických či informačních. Jako by se při všech těch změnách na muzea zapomnělo a jim nezbyvá, než aby se sama přihlásila o slovo. Název konference tak připomíná šamanské zařívání deště a účastníci i muzea s napětím očekávají, jak zaklínání dopadne, a kdy konečně změna dorazí až k nim. Sympatický pan Leyten z Reinwardtovy akademie by poznamenal: „Museums must take more initiatives!“

Díky precizně připraveným referátům stihl posluchač ve třech dnech navštívit řadu evropských muzeí, které se zejména zahraniční přednášející snažili přenést až do sálu. Doufám, že se jim podařilo účastníky k cestě do „svých“ muzeí motivovat, nikoliv jim cestu ušetřit. Čím více se muzejní pracovníci ze zahraničí pokoušeli o zobecňující pohled, tím

více vynikaly rozdíly mezi muzejní situací v tzv. postkomunistických zemích a pojetím muzea ve společnostech, kde muzeum nesloužilo jako nástroj totalitní moci. Zde je nutné si uvědomit, že neexistuje nějaký ideální model, který by měla všechna ostatní muzea kopírovat a spoléhat na to, že pokud je úspěšný jinde, musí být úspěšný i u nás. Síla muzeí je podle mne v možnosti jít vlastní cestou. Špatným vyložením záměrů konference by byla bezduchá aplikace nejspěšnějšího zde prezentovaného modelu, vytrženého z kontextu dané společnosti. Za výhodu by se naopak měla považovat možnost vlastního výrazu a vlastní formy, která je modifikací muzeálního fenoménu. Avšak teprve odhodlaný přechod od možnosti ke skutečnosti lze nazvat změnou.

Na konferenci zaznělo několik referátů zástupců menších nebo regionálních muzeí, kteří prezentovali vlastní představy a příklady své muzejní činnosti. Šlo zejména o otázky práce s veřejností, nejzářivějším příkladem se stal program Brána muzea otevřená. Regionální muzea se tak vydala směrem k veřejnosti schůdnější (zato delší) cestou přes dětské návštěvníky. Autoři projektů doufají, že tyto se budou v budoucnu do muzea opakovaně vracet. Jako by muzea tu pomyslnou (Valdštejnovu) hůl nad návštěvníkem, který ještě poznal „ponížení“ regionálního muzea ze školních výprav, zlomila.

Poslední den konferenčního maratónu přišla na řadu muzeologie. Téma, které bylo schopné přivést účastníky do varu, ale i k zajímavé diskusi plné ostentativních gest. Středem pozornosti byly dvě nejvýznamnější osobnosti české muzeologie: PhDr. J. Beneš a doc. PhDr. Z. Z. Stránský. Svě referáty přednesli zá-

stupci dvou českých univerzit, na kterých se muzeologie jako obor vyučuje. Zjednodušující závěr z diskuse mezi holandskými a českými muzejníky by zřejmě zněl asi takto: Muzeologickou přípravou by měl projít každý odborný pracovník muzea, a to ve formě podobné pedagogickému minimu, které absolvují budoucí učitelé. Dále by měla být muzeologie vyučována z důvodu výchovy muzeologů, kteří by byli schopni výuku pro odborné pracovníky muzeí zajistit. Vzniklo by tak jakési privilegované sdružení těch, kteří by se věnovali, tak jako (nejen) v dobách múseionu, vlastnímu kultu Múz. Ve snaze ukázat scestnost takové myšlenky jsem samozřejmě trochu zjednodušil. Diskuse tak ukázala absence toho, co by J. Beneš nazval muzeologickým myšlením, neochotu zabývat se otázkami týkajícími se samé podstaty muzea a představu, že pokud muzeologie nepřinese do muzeí peníze je zbytečná.

Poněkud ve stínu anglických frázi a posterových prezentací zůstaly zajímavé referáty L. Kesnera a B. Mikuláška, možná proto, že se snad až příliš vzdálily muzeografii a oborovému muzejnictví.

Závěrem lze poděkovat pořadatelům (v čele s AMG) za skvěle připravenou konferenci, která svůj cíl – setkání muzejních pracovníků stře-

doevropského regionu splnila. Obsah a náplň referátů tak ustoupily výjimečné příležitosti navázání kontaktů či případné spolupráce. Pravdou však zůstává, že někteří přednášející své referáty jen obtížně přizpůsobovali konferenčním podmínkám.

Z hlediska účastníků konference lze pokus o hodnocení vyhrdit takto: Pokud někdo z muzejních ředitelů doufal, že mu konference nabídne návod k čemukoliv, nejlépe k získávání peněžních prostředků, musel být zklamán. Přestože (vzhledem k novému zákonu č.122/2000) drží v rukou opratě ministerstvo, které také přesně ví, jaký je to má kulturní poklad na voze naložen, správnou cestu a to, co se má kde vyložit a naložit, nezná. Zde přichází ke slovu odborník jednotlivého vědního oboru, který nese tíhu odpovědnosti co s sebou vzít a co ne. Dovolíte-li, pak je dobré vzít s sebou i muzeologa, který by se měl snažit, aby se vůz nevyklopil a nemuselo se tak sbírat znovu.

Nakonec bych rád vzkázal holandským kolegům: Mé studium bylo elitářské snad jen v tom smyslu, že si na svou práci v muzeu budu muset vydělávat.

Pavel Douša

Autor článku je doktorandem muzeologie Ústavu historie a muzeologie FPF Slezské univerzity

11. setkání česko-sasko-bavorských pracovníků muzeí v Českém Krumlově

Letošní setkání bylo zcela v režii hostitelské země, tedy AMG ČR. Díky pochopení ředitele Okresního vlastivědného muzea Mgr. Petra Jelínka se mohlo uskutečnit v nádherném, na seznamu UNESCO od roku 1992 zapsaném městě, v Českém Krumlově. Tématem letošního setkání bylo Muzeum a region, téma bylo rozděleno do čtyř tematických bloků. Setkání zahájila Dr. Eva Dittertová, místopředsdkyně AMG ČR, která také středeční jednání řídila. Za hostitelskou zemi účastníky přivítal Dr. Jiří Žalman z MK ČR, za bavorské muzejníky vystoupil Dr. York Langenstein, vedoucí Ústředí nestátních muzeí v Mnichově a za saskou stranu Dr. Joachim Voigtmann, ředitel Saského ústředí pro muzejnictví v Chemnitz.

První blok – Kulturně politický význam muzeí v regionu zahájil se svým příspěvkem téhož názvu Dr. Jiří Žalman z MK ČR. Dalším řečníkem byl prof. Dr. Hans Frei, z Ředitelství muzeí ve Švábsku se svým příspěvkem Muzeum – působnost v prostoru a regionální vztahy. Byla to velmi zajímavá přednáška, pohled očima vedoucího pracovníka na postavení švábských muzeí a potřebnost muzeí ve Švábsku. Paní Katja Altmann před-

stavila projekt Muzeum – zámek – město v Klippensteinu. Jedná se o zámek, který byl v éře NDR užíván jako sklad, po roce 1990 se postupně opravuje pro užívání muzea a kulturního a informačního centra města i regionu.

Ve večerních hodinách se účastníci sešli na náměstí v Českém Krumlově, kde jsme byli očekáváni místostarostou Českého Krumlova panem Michálkem, s kterým jsme společně odešli malebnými uličkami do Muzea motorek, pak do Šimonova mlýna, kde jsme na vlastní oči viděli hrůzu, která byla způsobena srpnovými povodněmi. Ale zároveň jsme obdivovali úsilí majitelů dát všechno zase zpátky, jak to bylo. Ve mlýně jsme strávili příjemný společenský večer.

Čtvrteční dopolední jednání řídil Dr. Langenstein. První blok jednání byl věnován legislativě, financování a zřizování muzeí. Kromě německých kolegů vystoupil Dr. František Frýda, ředitel Západočeského muzea v Plzni. Ve svém příspěvku hovořil o financování a řízení muzea novým zřizovatelem Plzeňským krajem. Druhý dopolední blok byl věnován kulturní práci muzeí v regionálním kontextu. Blok zahájil dr. Milan Hou-

dechových hudeb Pravečkův Lanškroun 2. června 2002).

Lanškrounský betlém

7.12.2002 - 2.2.2003

Výtvarné práce žáků ZŠ B. Smetany

15.2.2003 - 30.3.2003

Galerie

Ruské malířství 19. století

8.12.2002 - 2.2.2003

Liberec

Oblastní galerie

Mezi zátišími

12.12.2002 - 6.4.2003

Marie Lacigová: Ilustrace dětských knih

12.12.2002 - 9.2.2003

Jan Měříčka: Hibernace

od 19.12.2002

Severočeské muzeum

Ludmila Štěpánek: Pečenosti

a barevnosti

6.12.2002 - 19.1.2003

Restaurované umění - restaurované

předměty ze sbírek muzea za 12 let

14.1.2003 - 2.2.2003

Jiřina Strýčková - oděvy, Jan Strýček -

tapisérie

24.1.2003 - 2.3.2003

Litoměřice

Oblastní muzeum Litoměřice

Pod císařským praporem - historie

rakouské armády

14.1.2003 - 30.3.2003

Litomyšl

Dům U Rytířů

Josef Matička: Obrazy

10.1.2003 - 12.2.2003

Lomnice nad Popelkou

Městské muzeum a galerie

Betlémy z Podkrkonoší

10.12.2002 - 15.1.2003

Mladá Boleslav

Muzeum Mladoboleslavsko

Krásna na kolejích

23.1.2003 - 23.2.2003

Most

Okresní muzeum

Nová stálá expozice: Přírodou

severozápadních Čech (od 30. 5. 2000)

Most a okolí v obrazech Josefa Tótha

od 12.11.2002

Náchod

Galerie výtvarného umění

v Náchodě

Jarmila Janůvová: Obrazy, kresby,

grafika

leden 2003 - březen 2003

Libuše Míková: Vázané gobelíny,

kresby

leden 2003 - březen 2003

Okresní muzeum

Výstavní síň OMN

Betlémy severovýchodních Čech

prosinec 2002 - leden 2003

Nejdek

Národopisné muzeum v Nejdku

Vůně čaje

22.11.2002 - do ledna 2003

Nové Město na Moravě
Horácká galerie v Novém Městě
na Moravě

Luděk Fiala - dřevěná hračka
 14.11.2002 - 12.1.2003

Milada Matoušová - tkaná tapisérie
 28.11.2002 - 12.1.2003

Nové Město nad Metují
Galerie Zázvorka

Dětské kresby a ruční práce
 23.1.2003 - 23.3.2003

Nové Strašecí
Městské muzeum

Poklady z babiččiny výbavy
 30.5.2002 - do února 2003

Krátké dny a dlouhé noci
 Do 12.1.2003

Pavla Aubrechtová - práce na papíře
 18.1.2003 - 16.2.2003

Nový Bydžov
Městské muzeum

Staletí v labyrintu liter
 18.11.2002 - do září 2003

První Čech v Antarktidě
 listopad 2002 - květen 2003

Nový Jičín

Krajské vlastivědné muzeum

Nová stálá expozice: Zámecký interiér
 v období biedermeieru (stálá expozice
 z dějin zámku, od 25.6.2002)

Poklady z depozitářů
 do března 2003

Jan Zemánek: dřevěné plastiky
 listopad 2002 - leden 2003

Olomouc

Vlastivědné muzeum v Olomouci

Od orloje k hodinám
 dlouhodobá výstava

Z muzejních depozitářů
 dlouhodobá výstava

Olomoucká řemesla a obchod
 v minulosti

2.7.2002 - do ledna 2003

Dagmar Havlíčková - textil
 prosinec 2002 - leden 2003

Opava

Památník Petra Bezruče

Čáry a kouzla v české historii a kultuře
 12.11.2002 - únor 2003

Mincovní ražby českého Slezska
 Od 10.2.2003

Výstavní budova SZM

Loutky rodiny Pfléglů z Brušperka
 od 8.11.2002

Slezská sochařská rodina Kutzerů
 prosinec 2002 - březen 2003

Tomáš Novák: Obrazy, grafika
 12.12.2002 - 20.1.2003

Rozmanitost křemene
 14.1.2003 - 16.2.2003

Rozmary Zuzany Slovákové - loutky,
kresby, scénografické návrhy
 Od 28.1.2003

Orlová

Výstavní síň Muzea Těšínska

Perličky z muzejního depozitáře
 24.9.2002 - 28.2.2003

Poezie těšínské lidové architektury
 25.2.2003 - 1.6.2003

fek příspěvkem na téma: Muzejní politika ve městě Ústí nad Labem, dále nám představil Dr. Martin Angerer muzea města Regensburg a o významném projektu v Žitavě hovořil Dr. Volker Dudeck. V závěru dopoledního bloku vystoupil dr. Jaromír Kalus, ředitel Slezského zemského muzea v Opavě s příspěvkem o potřebnosti muzea česko-německých vztahů.

Dopoledne bylo věnováno prohlídce Státního zámku Český Krumlov, dále dle zájmu účastníci navštívili centrum Egona Schieleho, galerii fotografie, muzeum loutek apod. Zájemce o prohlídku města plně uspokojil Mgr. Ivan Slavík, který velmi ochotně odpovídal na otázky jak německých, tak českých účastníků. Večer patřil opět společným diskusím nad skleničkami dobrého vína a piva.

Dopoledne řídil saský kolega dr. Joachim Voigtmann, blok nesl název Muzeum – kulturní identita a spolupráce vně regionů. Zazněl zde příspěvek paní Sibylle Kneuer „Muzea v kraji Hassberg, Cítím se jako doma? Šance a hranice kulturní práce v regionálním prostoru“. Dr. Miroslav Cogan z Muzea Českého ráje v Turnově představil projekt Mezinárodní šperkařské sympozium, o práci muzea a galerie v Dippoldiswalde v tomto směru hovořil Dr. Günter Gross. Dr. Eva Dittertová, ředitelka Chebského muzea hovořila v příspěv-

ku Muzeum – místo setkávání, o muzeu jako prostoru vytváření vztahů místních, regionálních, nadregionálních a mezinárodních na příkladě Chebského muzea. Posledním příspěvkem krumlovského setkání bylo vystoupení dr. Ralfa Heimratha z Hornofalckého muzea v přírodě, který hovořil na téma Mezinárodní spolupráce pro regionální identitu.

Závěrečné zhodnocení provedli zástupci tří zúčastněných zemí. Za českou stranu poděkovala dr. Eva Dittertová všem, kteří jí pomohli s organizací setkání, především pracovníkům českokrumlovského muzea, agentuře Contract, která zajišťovala ubytování a tlumočnickům paní Heissig a panu Mgr. Jindřichu Malotovi.

Finančně setkání podpořili: Český výbor ICOM, AMG ČR, Nadace Hannse Seidela. Sborník s pronesenými příspěvky vyjde díky finanční podpoře Česko-německého fondu budoucnosti.

Dr. Joachim Voigtmann všechny přítomné pozval na 12. setkání, které se uskuteční 17.–19. září 2003 v Chemnitz u příležitosti otevření průmyslového muzea. Tématem 12. setkání budou právě průmyslová muzea. Česká strana má určitě o čem přemýšlet. Jak dál? V Českém Krumlově bylo cca 63 účastníků, z toho 17 Čechů.

Archeologické expozice v rakouských muzeích
pohledem českých muzeologů

Na jaře roku 2002 vznikl v rámci programu Action /báze vědecké spolupráce České republiky a Rakouska/ námět a posléze projekt odborné exkurze. Projekt byl úspěšný a proto se studenti Slezské univerzity v Opavě oborů středověká archeologie a historie – muzeologie vydali pod vedením PhDr. Vladimíra Goše, CSc., PhDr. Petra Vojtala, Prof. PhDr. Stanislava Stuchlíka, Csc., a PhDr. Vratislava Janáka, Csc. počátkem října na odbornou expedici po vybraných rakouských muzeích. Během pěti dnů jsme shlédli především archeologické expozice od vídeňského Naturhistorisches Museum až po regionální Museum Hallstatt.

První naší zastávkou se stalo Museum für Urgeschichte v Asparnu. Muzeum je situováno do renesančního zámku ležícího severně od Vídně. Výstavními prostory, věnovanými pravěkému vývoji Dolních Rakous, nás provedl Dr. Ernst Lauer-mann. Hned na začátku nás čekalo netradiční umístění dvojího pohřbu pod podlahou s proskleným vrchem, který nešlo obejít ani překročit. Náš průvodce zdůvodnil uložení exponátu filosofickou otázkou, zda přejít či ne-

prejít, jež by si měl hamletovsky uvědomit každý, kdo tudy prochází. Asparnské muzeum působilo svěžím dojmem. Vitríny různých tvarů nebyly zaplněny až po okraj, ba právě naopak. Každá muzeálie dostala tolik prostoru, kolik potřebuje k důstojné prezentaci svých hodnot. Místnosti byly upraveny tak, aby korespondovaly s dobou, o níž svědčí. Např. v sálech věnovaných době bronzové připomínaly podklady doprovodných textů samotný kov – bronz. Zajímavě působila replika jeskyně s pravěkými malbami. Za zmínku stojí vitríny z pletiva v závěrečné části expozice. Snad jedinou výtka by bylo zbytečné použití závěsných panelů, které poškozovaly erbovní výmalbu sálu.

Asparnské muzeum využívá nejen vnitřní prostory zámku, ale i část parku obklopujícího bývalé šlechtické sídlo. Svou anglickou úpravou se přímo nabízí k vytvoření archeoparku, který tvoří jak obytné, tak hospodářské objekty, doplněné nej-různějším mobiliářem. Konečnou tečkou za tímto zastavením byla ochutnávka obilné placky, upečené dle soudobého postupu.

Dále naše kroky vedly do Vídně, resp. do Kunsthistorisches Museum, kde nás uvítal Prof. Doc. Günther Dembski, stávající prezident Rakouského komitétu ICOM. Provedl nás prostory Münzkabinetu, který spravuje. Velmi zajímavá expozice (jedna z mála, jež se na naší expedici netýkala archeologie) v třech nevelkých průchozích sálech představuje nejen platidla – od pravěkých hřiven, přes římské solidy, až po dnešní Euro – ale i množství rozličného doprovodného materiálu. Celkem sbírka čítá na 700 000 předmětů a patří k pěti nejvýznamnějším kolekcím tohoto druhu na světě. Bohužel, nemohli jsme si prohlédnout i jiné expozice, neboť shodou okolností bylo pondělí zavíracím dnem, za to jsme se podrobně seznámili se zabezpečovacím zařízením, jež bylo právě v provozu.

Druhý den jsme měli možnost navštívit pendant Uměleckohistorického muzea, a to Naturhistorisches Museum. Obě zvenčí identické stavby jsou pomyslně propojeny ve středu svých příčných os majestátní sochou trůnící Marie Terezie. Panovnice, ztělesnění rakouských tradic, kyne nedalekému Hofburgu. Vnitřní prostory muzea nezůstávají nic dlužny vnějšímu imperiálnímu vzhledu 19. věku. Dr. Antonem Kernem jsme byli uvedeni do „zakonzervované“ expozice, vytvořené v druhé polovině předminulého století. V pěti rozlehlých sálech jsme sledovali vývoj od nejstarší doby kamenné až po dobu slovanskou. Je opravdu škoda, že s expozicí s obrovským materiálním bohatstvím se dnes už nepracuje. Vitríny nepřehledně zaplněny stejným druhem nádob či nástrojů ochuzují návštěvníky o potřebné dojmy. Podstatnou byla též absence dokumentů nálezových situací, modelů pravěkých sídlišť i jednotlivých stavebních objektů. Pro nás Čechy není nezajímavá ukázka nálezů z Býčí skály – proslulý býček a replika pozlaceného obětního vozu, z něhož se našlo jen několik drobných částí. Celkový rozpačitý dojem nezachrání ani příjemná prezentace Willensdorfské Venuše. Impresi originálu se nabízí bodově nasvícená vitřina v podobě skleněného hranolu, ukrytá v zatemněném prostoru. Při vstupu se rozezná „pravěká“ hudba s keltskými motivy. V jednom z předešlých sálů se nacházely kostry dinosaurů, ovšem tam jsme mohli nahlédnout pouze škvírou ve dveřích, neboť shodou náhod i úterý bylo zavíracím dnem. Naší zvědavosti spíše než zavíracím dnem však zabránilo zabezpečovací zařízení.

Willensdorfskou Venuší jsme se rozloučili s vídeňskou atmosférou, nasáklou přežívajícím duchem staříckého mocnářství, a vyrazili směrem na Klosterneuburg, malé městečko

s dominantou farního kostela Sv. Martina. Po důkladné prohlídce místního náměstí z oken Karosy nás čekalo Stadtmuseum, zřízené na bývalém archeologickém nalezišti, po jehož výstavách nás provedla Dr. Christine Neugebauer-Maresch. Zatímco přízemní prostory jsou věnovány tvorbě současného místního malíře, podzemní naopak (logicky!) bohatým archeologickým nálezům z doby římské a středověku. I tady (jako už výše a nikoliv naposledy) jsme se setkali s podpodlažní „vitrínou“. Tentokrát nám bylo dovoleno nahlédnout do autentické římské studně in situ, neobvykle zakomponované do stavby muzea. Dalším nápaditým řešením byla „místnost“ z gotického zdiva, jež prostupovala oběma podlažními.

Dr. Neugebauer se však s námi ještě nerozloučila a zavezla nás do vesničky Nussdorf nedaleko Kremže. V bývalém zámeckém sklepe (zámek sám již dávno nestojí) se dnes nachází Urzeitmuseum. V jediné místnosti, členěné schodišťovou terasou, se návštěvník v expozici vonící novotou seznámí s různými aspekty pravěkého života od „lékařských“ zásahů (ukázka trepanace lebky byla až příliš realistická), přes válečnickou výzbroj, až po způsoby pohřbívání. Skupina figur zachycovala každodenní situaci běžné rodiny před 4 000 lety (kupodivu autoři figurín se dozajista při tvoření výrazu tváří inspirovali současnou společností.) Celá výstava je koncipována výhradně didakticky, tj. na relativně malém počtu prezentovaných předmětů je názorně dokumentován nejen pravěký vývoj homo sapiens sapiens, ale i archeologická práce. Před vstupem do muzea si mladší návštěvník (nízký věk není podmínkou, jak se v naší výpravě posléze ukázalo) může odkrýt pomocí speciálních nástrojů dvojí pohřeb, jenž je věrnou sádrovou kopií skutečně nalezeného.

Halstatt! Krásné místo na břehu průzračného jezera, obklopené nádherným alpským masivem, jemuž vévodí hora Dachstein s charakteristickým skalnatým vrcholem se sněhovou čepicí. Zubačka nás vyvezla pod jeden z velehorských velikanů – Platsen (1953 m n. m.). Nedaleko její horní stanice se nalézá archeologické pohřebiště s neuvěřitelným počtem 3 000 hrobů. Naš krátký výstup k nejstarší solné komoře na světě ve výšce 900 m n. m. provázelo polední slunce a nezapomenutelná (občas až kýčovitá) alpská zákoutí. Do solného dolu jsme se vydali „mit bunter Schutzkleidung“ (tudiž v podobě medvěďů), se žlutými helmami (některým z nás se dostalo i světlek) a s nadmírou povolaným průvodcem – Johannem Reschreiterem, jemuž je povolání koníčkem. Zavedl nás na místa, která

Ostrava

Ostravské muzeum

3000 kilometrů po Amazonce
18.12.2002 - 23.2.2003

Pacov

Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově

Jindřich Štreit: Cesta ke svobodě
2.2.2003 - 23.2.2003

Pardubice

Východočeské muzeum

Jan Exnar: Sklo - obrazy
14.11.2002 - 12.1.2003

Petřvald u Karviné

Technické muzeum

Pozor, vyletí ptáček!
12.6.2002 - 30.4.2003

Plzeň

Západočeská galerie

Josef Skupa
26.11.2002 - do ledna 2003

Západočeské muzeum v Plzni

Nová stálá expozice: 25. 4. 2000
otevřen Jubilejní sál s expozicí
barokního umění.

Příběh loutek

18.6.2002 - 30.3.2003

České betlémy aneb "Narodil se
v Betlémě ..."

12.12.2002 - 2.2.2003

Vstupní prostory ČSOB, Americká 60

Plzeň, Čechy, svět.

Mapy 16.-18. století

26.12.2002 - do dubna 2003

Národopisné oddělení

Západočeského muzea v Plzni

Od ohniště k mikrovlnné troubě
7.11.2002 - do ledna 2003

Prace u Brna

Památník Mohyla míru

Napoleonské války a české země
11.4.2001 - do roku 2004

Praha

České muzeum výtvarných umění

Český komiks?

18.12.2002 - 2.2.2003

Galerie hl.m. Prahy - Dům U Kamenného zvonu

František Tichý

20.11.2002 - 2.3.2003

Galerie hl. m. Prahy - Městská knihovna

Slovenská fotografie 1925-2000

20.12.2002 - 30.3.2003

Staroměstská radnice

Hanne Darboven

3.12.2002 - 2.2.2003

Muzeum hlavního města Prahy - expoziční budova

Staropražské vánoce

29.11.2002 - 2.2.2003

Emma Srncová: Obraz z let 1965-2002

15.11.2002 - 16.3.2003

Kdybych byl Adolfem Loosem

26.11.2002 - 20.1.2003

Národní galerie v Praze

Valdštejnský palác

Václav Brožík

24.1.2003 - do května 2003

NG - Sbírka mimoevropského umění; Archiv Národní galerie v Praze, Praha 5

Turecká keramika 15.-17. století a její ohlasy v Evropě
19.10.2002 - 1.3.2003

NG - Palác Kinských; sídlo Sbírkový kresby a grafiky

Plocha zrozená k dekoru (Japonské lakové umění 16.-19. století a jeho ohlasy v Evropě)
20.9.2002 - 13.1.2003

NG - Veletržní palác; Sbírka moderního a současného umění a Sbírka umění 19. století

Nová stálá expozice: Stálá expozice zahraničního umění autorů 20. a 21. století (od 28. června 2002)
Josef Koudelka: Fotografie
prosinec 2002 - únor 2003

Národní muzeum

Cesta ke svobodě a bezpečnosti / Lotyšsko - Země. Národ. Stát.
11.10.2002 - 12.2.2003

Tajemná Indonésie
16.10.2002 - 26.1.2003

Přírodní krásy a jejich ochrana - Taiwan a Česká republika
30.10.2002 - 19.1.2003

Řecké zlato
10.2.2003 - 10.3.2003

Kabinet knižní kultury
Exlibris Jana Zrzavého
do 28.2.2003

NM - České muzeum hudby - Muzeum Bedřicha Smetany

Prodaná nevěsta známá i neznámá
25.9.2002 - do února 2003

NM - Historické muzeum - Historická expozice - Lobkovický palác

České zpěvy vánoční
19.12.2002 - 23.2.2003

NM - Historické muzeum - Tyršovo muzeum tělesné výchovy a sportu

Dana a Emil Zátopkovi
27.11.2002 - 26.1.2003

NM - Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur

Po stopách času - fotografie Edgara Knoblocha

24.10.2002 - 26.1.2003
Tradice draka a tygra
6.11.2002 - 23.3.2003

Malované básně - Haiga
29.1.2003 - 16.4.2003

Národní technické muzeum, Praha 7

Pohádkový svět z lípy - dřevěné plastiky Jaroslava Kundráta a Václava Plechatého

13.12.2002 - 31.1.2003

Vladimír Preclík: Navrácená železa a utajené obrazy
13.12.2002 - 31.1.2003

Národní zemědělské muzeum Praha 7

Podobát se přírodě
14.1.2003 - 23.2.2003

zůstávají běžnému návštěvníkovi utajena. Temnými štolami jsme došli k nejnovějšímu výzkumu, na němž se v současnosti vytrvale pracuje. V malých skupinkách jsme mohli obdivovat jednotlivé nálezové vrstvy i pozoruhodně zachovalý vak, kterým se vynášela vytěžená sůl na povrch. Bohužel jsme neokusili největší místní atrakce, a to „skluzavky“, jíž se dopravovaly kmeny potřebné k vyztužení chodeb (každý z nás v tu chvíli zamáchl sízu v oku se vzpomínkou na Krasomilu a Miroslava). Po odevzdání mundúru a s krystalem soli v kapse vedla naše cesta k místu experimentální archeologie – rekonstruované pravěké peci, ve které se zpracovávalo vepřové maso. Poté už jen leckde příkrými serpentínami a s úsměvem na rtech dolů do Hallstattu.

V malebném městečku s neorománským protestantským kostelem se nalézá Museum Hallstatt, zaměřené na bohatou místní historii. Vstup je řízen automatickým turniketem, k jehož odblokování je třeba (stejně jako u místní lanovky) magnetické karty. Přízemí je, zcela logicky, věnováno nejstarším dějinám. Sesuvy půdy, laviny – tot' odvrácená tvář nádherné alpské scenérie, která snad může učinit smutnou radost jenom archeologům a historikům, kteří díky epizodnímu vítězství přírody nad rychle se vyvíjejícím lidským druhem mohou poznat útržky dávné historie. Jak se asi člověk při podobné katastrofě cítil, si může návštěvník vyzkoušet na vlastní kůži v zatměném dioramatu, navozujícím právě takovou situaci – ovšem bez všech nevkusností (třesoucí se podlaha, padající strom, promítané záběry sesuvu – leč nikde nejsou křičící oběti; ty si může divák do imaginární krajiny promítnout dle své libosti a rozvinout tak vlastní tvůrčí fantazii). Následná simulace požáru města na obraze, doplněném světelnou a zvukovou kulisou, však již, dle našeho názoru, činí z expozice cosi jako pouťovou atrakci – může však posloužit k rozptýlení dětí. Muzeum působí vcelku komorním dojmem díky nevelikosti svých sálů; hromadné zájezdy jsou však úzkými chodbičkami zahrnány do úzkých a nezbyvá jim, než se dělit na skupiny (kteréhožto východiska jsme užili i my). Textové popisky se u exponátů vyskytovaly jen v nejnutnější míře, a tak jsme nejednou stanuli před záhadou – na co se to vlastně díváme? Vitrínka s exotickým ptactvem zřejmě nějak souvisela se zdejšími významnými rodáky; přírodovědce (a nejen ty) by však zcela jistě zajímalo, co za tvory je zde vystaveno. Dějiny zdejšího protestantského obyvatelstva, pevně odolávajícího okolnímu tlaku rakouské katolické většiny (tedy něco mimořádného), byly prezentovány

ukázkou kněžského oděvu – a tot' vše. Místní návštěvníci se zřejmě předem poučí (snad z městské nástěnkyně?), co v muzeu shlédnou a poté se na vybrané exponáty zajdou podívat. Ale nevylučujeme, že jde pouze o náš subjektivní dojem, poznamenaný návykem na někdejší spíše „papírové“ domácí výstavy.

Po vlahé noci strávené v pensiónu na břehu kouzelného Mondsee jsme zamířili do salzburského Museum Carolino Augusteum, ve kterém naši výpravu pozdravil Dr. Harald Zetto, zástupce ředitele. Muzeum je umístěno na poměrně obtížně naležitelném místě na okraji historického jádra. V nejbližších letech se dočká přesunu do městského centra. Kvalitním výkladem nám archeologické sbírky přiblížil Dr. Raimund Kastler, hovořící vskutku brilantní angličtinou (což bylo občas oříškem i pro ty z nás, kteří si do té chvíle mysleli, že anglicky mluví docela obstojně).

Muzeum je rozděleno na tři části: v suterénu jsou prezentovány nálezy z doby římské, v přízemí dominuje „vitrínový labyrint“, věnovaný pravěkým dějinám s „Astérixovou helmou“ v centru (jde o jediný typ helmy nalezený ve střední Evropě, který byl shodou okolností proslaven známou kreslenou postavíčkou). První patro je pak věnováno dějinám umění – od gotiky po 19. století. Vedle děl gotického malířství můžeme usednout ve dvou renesančních místnostech, kompletně přenesených z původních lokalit. A jelikož jsme v baště katolicismu, nemožno nás překvapit barokní fajnšmáková kamna, představující zároveň učební (sotva však příruční) pomůcku mladých Koniášů: vrchol zdobí kněz, horlící za vymýcení heretických bludů, přičemž podstatnou část spodní partie topného tělesa zabírají hřbety knižních děl, která by v očistném ohni této keramické pece měla nalézt své „trvalé“ uložení – spisy Lutherovy, Zwingliho, Viklefa, i našeho M. Jana Husa. Přejodem do dalších výstavních prostor plynule kráčíme dějinami. Barokní umění nás seznámí s církevními legendami a závěrem mineme díla již předminulého století, přičemž alespoň někteří z nás se neubrání pozastavení před charismatickou tváří Sarah Bernardtové, pěvkyně, která se stala námětem četných plakátů Alfonse Muchy. Vše je uspořádáno citlivě a velmi přehledně, přičemž je spojen muzejní a galerijní princip prezentace v jeden celek – návštěvník má možnost patřičného odstupu od díla, může se kdykoliv zastavit a využít všudypřítomných kreslíků a přitom neztratit přímý kontakt s prezentovanými exponáty.

Jednou z našich nejmilejších zastávek se stalo trojměstí Kremž-Stein-Förthof, jemuž vévodí nádherné

historické památky; ať už kremžský kostel z roku 1054, nebo chrám s renesančními náhrobníky v unikátním gotickém centru Steinu (jehož prohlídku zrealizovala skupina muzeologů uprostřed příjemné podzimní noci). Weinstadtmuseum využívá prostorů někdejšího kláštera a součástí výstavní trasy je i chrámová loď s částečně odhalenými freskami z různých epoch jeho dějin – gotická nádhera se zde doplňuje s renesanční střízlivostí a rozverným rokokem, což může v počáteční fázi pozorovatele, předpokládajícího jednotný ráz odkrytých maleb, snadno zmást. Spojovací trakt mezi místnostmi, relikv křížové chodby, prezentuje soubor gotických madon. Takřka podzemní prostory, jimiž nás provedla Dr. Alexandra Krenn-Leeb, přinesly návštěvníkovi objevitelské pocity: loď s nákladem železa, potopená na dno Dunaje či svorníky gotických kleneb „pohozené“ v koutě jsou stejně jako pohled do nánosů na dně středověké studny bezprostředně přiblíženy divákům, od nichž je dělí jen svrchní skleněná deska. I tady jsme shlédli pod úroveň podlahy zabudovanou maketu zdejší archeologické lokality, po které jsme mohli bez obav a filosofických úvah směle přejít. To vše se nachází v autentických sklepních prostorech bývalého dominikánského kláštera, jejichž pravidelný rytmus byl znatelně narušen umělymi přepážkami. Pro ty, kterým nestačí informace z jednotlivých popisů, slouží k rozšíření obzorů texty v kroužkových deskách, pevně upevněných k podkladu – a také monitory s textovou smyčkou. A závěr expozice? Pohled do dějin i současnosti vinařské kultury, korunovaný „pijáckým sudem“, v jehož útroběch se můžeme posadit a zaposlouchat do bujaré zábavy 19. století. Jednotlivé části expo-

zice jsou vybaveny předtištěnými listy s potřebným výkladem, které si může návštěvník ponechat jako zdroj poučení i vzpomínky, což považujeme za poměrně šťastný a následování hodný krok v muzejní praxi.

Dolní Rakousy se s námi neloučily příliš vlídně; či snad jejich nebi skanuly slzy nad naším odjezdem? Buď jak buď, v pravěkém skanzenu – Freilichtmuseum v Elsarnu nám nabízený čaj a káva přišly jen a jen vhod. „Rozměrnou skládačkou pro velké děti“ nás provedl univerzitní pedagog Dr. Alois Stuppner. Pokus o rekonstrukci germánského sídliště takřka se vším všudy, obytnou částí počínaje a bylinkovou zahradkou poblíž sálající pece konče, potěšil zvláště ty z nás, kteří v životě nepracovali na primitivním pravěkém soustruhu – a teprve nyní si mohli vyzkoušet, že i tato na první pohled jednoduchá činnost zas až takovou „jednoduchostí“ není. Pravěké obyvatelstvo však po promrznutí rozhodně nečekal již zmíněný šálek teplé tekutiny, natož výstavka fotografické dokumentace vzniku objektu, pro jejíž shlednutí platily stejné podmínky jako pro návštěvu mešity (jen ten muezín a koberečky chyběly).

Rakouské země jsme opouštěli plni zážitků, projíždějící kolem gigantického zábavního podniku s modely dinosaurů v životní velikosti v pásu nikoho. „Evropská unie – vítejte v Jurském parku...“ Slova jednoho z pedagogů se našťástí nevztahují na české muzejnictví, které je dle našeho názoru, alespoň na regionální úrovni, kvalitativně srovnatelné s našimi jižními sousedy. Jen ty finance schází – to je však již jiná kapitola.

Pavla Laštůvková, Stanislav Mikule, absolventi oboru muzeologie Slezské

Jihomoravské muzeum ve Znojmě sídlí v nové budově

Na počátku září tohoto roku se sídlo Jihomoravského muzea ve Znojmě přestěhovalo do nově rekonstruované budovy bývalého špitálu kláštera františkánů na ulici Přemyslovců č. 8 ve Znojmě. Klášterní špitál tvoří součást komplexu minoritského kláštera, který Jihomoravské muzeum užívá od roku 1949.

Původně minoritský, od roku 1534 františkánský klášter vytvářel tzv. "Znojmské Assisi", postupně vznikající v průběhu 13. století v bezprostřední blízkosti před vchodem do královského hradu při městských hradbách, kde se krátce po konstitování Znojma na královské město v roce 1226 usídlil mendikantský řád minoritů. V jejich sousedství se pak ve druhé polovině 13. století usadila ženská větev řádu - klarisky. V letech

1279 - 1297 spočinuly v klášteře minoritů ostatky českého krále Přemysla Otakara II., padlého roku 1278 v bitvě na Moravském poli. Z nejstarší doby se z kláštera minoritů dochovala dvě ramena ambitu a torzo zdi hlavní lože klášterního chrámu Nanebevzetí Panny Marie, jenž vyplňoval prostor mezi mužským a ženským klášteřem.

Budovu špitálu sv. Františka a Dominika, tvořící jednu z výrazných pohledových dominant historického jádra města, vystavěli františkáni v letech 1754 – 1758 u severozápadního nároží kláštera na místě, kde se dosud nacházela klášterní zahrada. Svému účelu nemocnice sloužila do roku 1784, kdy po zrušení kláštera v rámci josefínských reforem sem byla umístěna vojenská chlapecká vychovatelná. Původně jednopatrová

Památník národního písemnictví

Jan Křesadlo - básník, výtvarník, skladatel, vědec
10.10.2002 - 23.3.2003

Pedagogické muzeum Jana Amose Komenského

Vánoce v Pedagogickém muzeu
5.12.2002 - 12.1.2003

Správa Pražského hradu - příspěvková organizace KPR

Nová stálá expozice: V Letohrádku královny Anny byla 7.6. instalována sbírka Rainera Kreissla: Netušený svět afrického umění.

Císařská konírna
Česká loutka

25.10.2002 - 23.2.2003

Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze

Nová stálá expozice: Od září 2000 nově koncipovaná stálá expozice Příběhy materiálů - sklo, keramika a porcelán, móda a textil, užitá grafika a fotografie, nábytek a práce z kovů

Danner-Preis '02
27.11.2002 - 16.2.2003

Galerie Josefa Sudka

Jan Sever: Fotografie
21.1.2003 - 27.4.2003

Židovské muzeum v Praze

Galerie Roberta Guttmanna
Wilfried Prager: Portréty a autoportréty
10.10.2002 - 12.1.2003

Předklášteří

Podhorácké muzeum

Tišnovsko na fotografiích Františka Wágnera

20.10.2002 - 26.1.2003

Tradiční vánoční pečivo

24.11.2002 - 12.1.2003

Příbor

Muzeum

Čínské umění
do 30.1.2003

Vánoční výstava ze sbírek muzea
prosinec 2002 - leden 2003

Modrotisk

13.2.2003 - 8.4.2003

Příbram

Hornické muzeum Příbram

Kde se pivo vaří
12.1.2003 - 22.2.2003

Rakovník

Muzeum T. G. M. Rakovník

Rakovnický salon výtvarníků
5.12.2002 - 12.1.2003

AMFORA

12.12.2002 - 19.1.2003

Mirka Mádrová: Obrazy

17.12.2002 - 25.1.2003

Milan Rostislav Černík: Obrazy, sochy
6.2.2003 - 9.3.2003

Petrovcova výstavní síň

Stromeček vánoční ustrojený

17.12.2002 - 19.1.2003

M. Svobodová, I. Fialová -

Keramické variace

23.1.2003 - 23.3.2003

Galerie Samson café

Roman Ch. Sklenička - Obrazy

27.1.2003 - 8.3.2003

Rabasova galerie

Ivan Bukovský - Malby, sochy
28.11.2002 - 12.1.2003

Roztoky u Prahy

Středočeské muzeum

v Roztokách u Prahy

Trilobiti Barrandienu
od 5.12.2002

Rumburk

Okresní muzeum Děčín -

pobočka Rumburk

Tradiční vánoční výstava betlémů
prosinec 2002 - únor 2003

Rýmařov

Městské muzeum v Rýmařově

Jindřich Štreit

1.2.2003 - 2.3.2003

Sedlčany

Městské muzeum

Nová stálá expozice: Slavnostní
otevření městského muzea dne
14.11.2002.

Práce dětí ZUŠ Sedlčany
20.2.2003 - 10.3.2003

Semily

Muzeum a Pojizerská galerie

Galerie

J. A. Pacák - "Něco ke koukání"
13.12.2002 - do ledna 2003

Skuteč

Městské muzeum

Z babiččiny kuchyně
16.1.2003 - 2.3.2003

Slavkov u Brna

Historické muzeum

Zámek Slavkov u Brna a Památník Mohyla
míru u obce Prace

Napoleonské války a české země
10.4.2001 - do prosince 2004

Stěbořice

Arboretum Nový Dvůr

Edgar Baran—Obrazy
Od 2.1.2003

Strážnice

Městské muzeum

Střelecké terče
15.1.2003 - 30.3.2003

Šumperk

Okresní vlastivědné muzeum

Nech brouka žít
12.12.2002 - 31.1.2003

Terezín

**Památník Terezín, národní
kulturní památka**

Předsálí kina Muzea ghetta
Dessa" Odkaz Terezína
7.11.2002 - do konce ledna 2003

Trutnov

Galerie města Trutnova

Jan Trampota: Krajina
12.12.2002 - 30.1.2003

Jaroslav Dvorský: Obrazy, koláže
6.2.2003 - 6.3.2003

Třebechovice pod Orebem

Třebechovické muzeum betlémů

Z betlémského depozitáře
29.11.2002 - 2.11.2003

budova byla ve třetí čtvrtině 19. století rozšířena o další, již klasicistní, patro. Vojenským účelům sloužila nepřetržitě až do počátku 90. let 20. století, naposled jako objekt Vojenské správy budov. V roce 1994 jej armáda vyklizený a devastovaný převedla Okresnímu úřadu Znojmo. Jihomoravské muzeum předložilo svému zřizovateli koncepci využití budovy pro potřeby muzea, jež navazovala na studii, kterou zpracoval v rámci stavebně historického průzkumu minoritského kláštera prof. D. Líbal v roce 1964. O získání nevyužitých budov pro realizaci tohoto záměru muzeum neúspěšně usilovalo již na přelomu 80. a 90. let u tehdejšího federálního ministerstva národní obrany. Této koncepci, zásadním způsobem řešící vleké prostorové problémy Jihomoravského muzea, dal okresní úřad přednost před jinými návrhy na využití budovy a v roce 1996 ji muzeu převedl. V návaznosti na tento krok muzeum v následujícím roce zadalo stavebně historický průzkum objektu, který odhalil hodnotné architektonické prvky, k nimž v prvé řadě patří slepé i otevřené arkády ústící do klenutého vstupního vestibulu a výrazně rytmizující průčelí budovy. Prokázal rovněž komunikační propojení s objektem býv. minoritského kláštera v úrovni 1. a 2. nadzemního podlaží a potvrdil tím předpokládané vzájemné stavební i historické souvislosti obou budov v rámci jednoho klášterního komplexu. V letech 1997 – 1999 byla zpracována projektová dokumentace na rekonstrukci a modernizaci objektu.

Vzhledem k tomu, že financování rekonstrukce nebylo v plném rozsahu reálné ze zdrojů zřizovatele, nabídlo muzeum část prostor v objektu Městskému úřadu ve Znojmě pro zřízení školní jídelny. Z tohoto důvodu byla po přehodnocení části původní koncepce využítí celá rekonstrukce rozdělena na dvě etapy. Financování I. etapy tak bylo zajištěno z rozpočtu Města Znojma, z dotace MŠMT ČR a z rozpočtu OkÚ Znojmo prostřednictvím muzea. Stavební práce byly zahájeny v dubnu 2000 a I. etapa ukončena v prosinci téhož roku. Předmětem rekonstrukce byly především prostory I. podzemního a I. nadzemního podlaží. Zde byla vybudována školní jídelna s kuchyní, upraveny prostory pro budoucí kavárnu a realizovala se i obnova původního propojení obou budov v úrovni přízemí. Dále byly sni-

ženy stropy místností ve III nadzemním podlaží, provedena rozsáhlá obnova krovu, úplná výměna střešní krytiny, na celé budově osazena nová okna a vybudovány přípojky veškerých inženýrských sítí a obnovena fasáda celého objektu. Jako hlavní investor muzeum realizovalo i výběr dodavatele technologie kuchyně a interiéru jídelny. II. etapa rekonstrukce budovy pro účely Jihomoravského muzea byla po zajištění jejího financování ze státního rozpočtu zahájena koncem třetího čtvrtletí roku 2001 a trvala do září roku následujícího. Probíhala v prostorách II. – IV. nadzemního podlaží, kde se uskutečnily menší změny prostorových dispozic některých místností a obnovení původní propojení budovy s objektem minoritského kláštera v úrovni 1. patra. Dále byly provedeny rozvody všech inženýrských sítí, omítky a podlahy ve všech prostorách, zateplení krovu a kompletace veškerého vybavení objektu (výtah, topení, ZTI, el. instalace, strukturovaná kabeláž atd.). Součástí rekonstrukce byla i oprava přilehlé hradební zdi a parková úprava nádvoří včetně nových komunikací, při níž byla odkryta původní, přes 30 metrů hluboká klášterní studna.

Restaurátorský průzkum před zahájením II. etapy rekonstrukce odhalil v jedné z místností barokních prostor 1. patra původní freskovou výzdobu, která byla v celé ploše restaurována. Vedle iluzivní ornamentální výzdoby dvou protilehlých stěn se v klenbě nachází figurální kompozice, jejíž námět jednoznačně koresponduje s původní funkcí budovy jako klášterního špitálu.

Do nově rekonstruované budovy se přesunulo téměř celé provozní zázemí Jihomoravského muzea (ředitelství, ekonomický a provozní útvar, většina odborných pracovišť společenskovedného oddělení), byly zde vybudovány nové depozitáře knihovny a fotoarchivu, studovna a malý konferenční sál. Výtah v budově slouží pro bezbariérový přístup do expozic a výstav v minoritském kláštere. Kavárna v přízemí budovy spolu s parkovou úpravou nádvoří nabízí nejen návštěvníkům Jihomoravského muzea, ale i turistům i ostatní veřejnosti rozšíření služeb a násobí atraktivitu vyhlídky na jedinečnou přírodní scenérii se siluetou Hradiště sv. Hypolyta.

Pavel Ciprian

Pozvánka do Chebu

Srdečně Vás zveme do Chebského muzea dne 27. ledna 2003. Před 130 lety v tento den bylo založeno Muzeum města Chebu. Chceme si slavnostním programem připomenout dlouhověkost našeho regionálního

muzea, které patřilo a patří k významným regionálním muzeím v Čechách, byť bylo založeno jako ryze německé. Slavnostní program bude zahájen otevřením výstavy, na které bude vzpomenuťo všech výrazných osob-

ností v historii muzea, od zakladatele Georga Schmidta až po historičku umění Dr. Miru Mladějovskou. Po otevření výstavy bude následovat slavnostní zasedání, kde pronosou projekty: JUDr. Josef Pavel, hejtmán Karlovarského kraje, pod jehož záštitou se oslavy konají, dále starosta Chebu MUDr. Jan Svoboda, zástupce MK ČR Ing. Pavel Jirásek a za německou stranu Dr. York Langenstein, vedoucí

Zemského ústředí nestátních muzeí z Mnichova. Poté vyslechneme koncert Jaroslava Svěčeného a Jitky Navrátilové. Večer budou všechny prostory muzea patřit společenskému setkání. Byli bychom potěšeni, kdybyste s námi strávili tento slavnostní den. Srdečně zveme muzejníky do Chebu.

Eva Dittertová

Výzva k soutěži Gloria musealis 2002

Sekretariát AMG obdržel do poloviny měsíce prosince 2002 celkem tři přihlášky do soutěže, z toho jednu do kategorie A – Muzejní výstava a dvě do kategorie B – Muzejní publikace.

Exekutiva AMG i porota soutěže považují za nešťastné, že muzejní veřejnost nevyužívá mimořádné možnosti zviditelnit svou činnost formou účasti v této soutěži podporované i MK ČR a nadací Open Society Fund. Zároveň tímto nezájmem trpí prestiž soutěže, která se stane součástí oficiálních ocenění v oblasti kultury od roku 2004.

Vyzýváme proto všechna muzea, aby zvážila možnost se do 28. února 2003 přihlásit do soutěže za rok 2002. Obava z konkurence velkých muzeí a reprezentativních projektů je neopodstatněná. Při hodnocení se bude vždy přihlížet ke konkrétním možnostem a podmínkám soutěžících muzeí.

Podmínky pro přihlášení se do soutěže jsou jednoduché: **výstava** musí trvat minimálně tři měsíce a být pravidelně otevřená nejméně čtyři dny v týdnu. Musí využívat sbírky muzejní povahy a pro veřejnost být v pro-storech muzea poprvé zpřístupněna v období od 1. ledna 2002 do 28. února 2003.

Muzejní **publikace** včetně CD-Romů, lze přihlásit, pokud tématicky čerpají ze sbírek muzejní povahy nebo z vědecko-výzkumné činnosti muzea a byly vydané pro veřejnost v období od 1. ledna 2002 do 28. února 2003.

Předmětem soutěže v kategorii C – muzejní **počin** roku – je jakákoliv aktivita muzea, jejímž výsledkem je významné a dlouhodobé z kvalitnější péče o sbírky; vývoj nové technologie péče o sbírky nebo její úspěšné ověření v praxi; zvláště významné obohacení sbírek nebo záchrana lokality významné pro ochranu přírody a krajiny nebo pro ochranu kulturního dědictví, kterou muzeum završilo v období od 1. ledna 2002 do 28. února 2003.

Další informace o soutěži včetně přihlášek naleznete na internetových stránkách www.gloriamusealis.cz.

TÉMA: MONITORING PROSTŘEDÍ

Hygrometr nebo psychrometr...? (K měření relativní vlhkosti vzduchu v muzeích ČR)

V současné době je na trhu řada přístrojů na měření relativní vlhkosti vzduchu v různých cenových hladinách. K těm levnějším náležejí vlhkoměry blánové či vlasové, ukazující hodnotu vlhkosti vzduchu ručkou na stupnici. Ovšem i tyto typy vlhkoměrů jsou vyráběny ve vyšší cenové úrovni. K těm dražším náležejí v dnešní době dále tzv. digitální, tj.

přístroje, ukazující přímo hodnoty vlhkosti číslly na displeji.

Nevýhodou všech vlhkoměrů je, alespoň pokud je mi známo, nemožnost kontroly jejich přesnosti měření uživatelem. A odesílání k testování výrobci či do servisu je také problematické (kdy, jak často atd...) a ne zrovna levné (testování jednoho vlhkoměru přijde na několik set Kč).

Třebíč Západo-moravské muzeum v Třebíči

Konírna
Mohelenská hadcová step
21.11.2002 - 3.3.2003
Malá galerie
Jan M. Krejčí: Obrazy
4.12.2002 - 31.1.2003

Třinec Muzeum Třineckých železáren a města Třince

Jiří Šlitr: Výběr z nejstarší tvorby
od 4.12.2002
Fantastická fauna a flóra
od 4.12.2002
Lidové betlémy
od 4.12.2002

Turnov Okresní muzeum Českého ráje

*Archeologický výzkum nejen
v Turnově - Maškových zahradách*
19.9.2002 - 2.2.2003
Šiju, šiju sám
13.11.2002 - 31.1.2003

Uherské Hradiště Slovácké muzeum

Člověk proti nemocem
3.10.2002 - 19.1.2003
Koleda, koleda
28.11.2002 - 31.1.2003

Pananky Anny Šlesingerové
20.2.2003 - 10.4.2003

Galerie Slováckého muzea

4. Medailerský salón
13.2.2003 - 27.4.2003
Josef Ruszelák: Obrazy, kresby, grafika
13.2.2003 - 27.4.2003

Uherský Brod

Muzeum Jana Amose Komenského

*730 let od povýšení Uherského Brodu
na královské město*
25.10.2002 - 25.5.2003
Speciální výchovná činnost v praxi
15.11.2002 - 19.1.2003

Ústí nad Labem

Muzeum města Ústí n. Labem
Ústecké numismatické památky
10.12.2002 - 1.2.2003

Ústí nad Orlicí

Městské muzeum
*Po stopách betlémářů Jana a Václava
Täuberových*
Do 16.2.2003

Veselí nad Moravou

Městské muzeum Veselí nad Moravou

*Lidé a kultura Iránu z fotografií a sbírek
Jiřího Sladkého*
18.10.2002 - 12.1.2003
Historie knihy
27.1.2003 - 16.3.2003

Vrchlabí

Krkonoské muzeum

Mlýnek i mlýn na zrno i kmín
26.11.2002 - 10.3.2003
Marionety Lenky Pavlíčkové
3.12.2002 - 2.3.2003

Výtvarníci z Brém
 únor 2003 - březen 2003
Krkonošské muzeum - Tři historické domy
Proměny vrchlabských továren
 12.11.2002 - 16.2.2003

Vysoké Mýto

Okresní muzeum

Z karmelitánského ateliéru II
 3.12.2002 - 15.1.2003

Vysoké nad Jizerou

Vlastivědné muzeum

Fotografie Aleny Duškové

1.12.2002 - 31.1.2003

Betlémy dřívě a dnes

15.12.2002 - 31.1.2003

Zábřeh

Vlastivědné muzeum

Autogramy slavných ze sbírky Jiřího Hanibala

7.12.2002 - 13.2.2003

Zlín

Krajská galerie výtvarného umění

Nová stálá expozice: České malířství a sochařství 20. století.

Ostrov. České výtvarné umění

1918-1938

19.11.2002 - 2.3.2003

Architektonické dílo Jana Kotěry ve Zlíně

19.11.2002 - 16.3.2003

Antonín Marek Machourek

18.2.2003 - 23.3.2003

Muzeum jihovýchodní Moravy

ve Zlíně

Nová stálá expozice: Zlínské filmové studio od reklamy k tvorbě pro děti (od 28. 5. 2000)

Víš co jíš?

16.1.2003 - 4.3.2003

Jaroslav Novotný: Kabinet

30.1.2003 - 13.4.2003

Znojmo

Jihomoravské muzeum

ve Znojmě

Nová stálá expozice: Expozice neživé přírody (od 29. května 2002)

Novinky z našich depozitářů

prosinec 2002 - březen 2003

Rekonstrukce entomologické sbírky

Jihomoravského muzea ve Znojmě

13.12.2002 - 31.1.2003

Dům umění

Karel Pokorný: Obrazy

prosinec 2002 - leden 2003

Český dřevák

23.1.2003 - 1.3.2003

Žacléř

Městské muzeum Žacléř

Fotografická reportáž Žacléř - Lubawka

1.12.2002 - 2.2.2003

Bohumil Sokol: Dřevořezba, Daniel

Mach: Fotografie

7.2.2003 - 30.3.2003

Žatec

Regionální muzeum

K. A. Polánka

Nová stálá expozice: Kabinet chmelových známek (od 19.5. 2002)

Žatec na starých mapách a vedutách

19.1.2003 - 23.3.2003

V Okresním vlastivědném muzeu v Šumperku jsme dosud používali převážně vlhkoměry vlasové tuzemské výroby a vlhkoměry blánové rovněž domácí produkce. Vzhledem k tomu, že i ve stejném prostředí tyto přístroje ukazují různé hodnoty (v rozsahu 5-15%, někdy i 20 %), rozhodli jsme se k experimentu: měřit relativní vlhkost vzduchu psychrometry vlastní výroby.

Psychrometr je zařízení, jehož měřicí složkou jsou dva teploměry, tzv. suchý a vlhký teploměr. Suchý teploměr je normální běžný teploměr pokojový (se rtuťí nebo lihem). Druhý, tzv. vlhký teploměr je v podstatě stejný teploměr jako suchý, jenže na jeho dolní část – baňku s měřicí látkou (rtuťí, obarveným lihem) je nasazena textilní punčoška, která je stále zvlhčována nebo je namočena do nádoby s vodou. Punčoška je nejčastěji vyrobena z knotu. Existují – byly vyvinuty dva typy psychrometrů: – Augustův (tzv. obyčejný, bez ventilátoru) a psychrometr opatřený ventilátorem – Assmanův. (Blíže viz . např. publikaci Hydrometeorologického ústavu v Praze : Návod pro pozorovatele meteorologických stanic ČSSR. Sborník předpisů, svazek 7 z roku 1972, str. 49-58). V OVM v Šumperku jsme vyrobili a požíváme psychrometry bez ventilátoru – tj. psychrometry Augustovy.

Vlivem odpařování vody z knotu dochází ke snižování teploty na spodní části vlhkého teploměru. Rozdíl v teplotě odečtené na stupnici suchého a vlhkého teploměru je mírou vlhkosti okolního vzduchu. Hodnota teploty je na vlhkém teploměru většinou o něco nižší než na suchém teploměru. Jsou-li hodnoty na obou teploměrech – vlhkém i suchém stejné, znamená to, že jde o 100 % relativní vlhkost vzduchu (např. za deště). Příslušná hodnota relativní vlhkosti vzduchu pro danou suchou a vlhkou teplotu lze najít v tabulkách. Jsou jednak na internetu: <http://www.chmi.cz/poboc/BR/rpp/salek/salek.html>, ., jednak např. ve starší publikaci v azbuce: Krollau E.K.: Temperaturnovlažnostnyj i svetovoj režim muzeev. Moskva 1971, 112 pp. V tabulkách této publikace ovšem nejsou záporné hodnoty ani suché ani vlhké teploty. Psychrometrické tabulky ovšem vyšly i u nás. Většinou jsou k dispozici a používají se na hydrometeorologických stanicích.

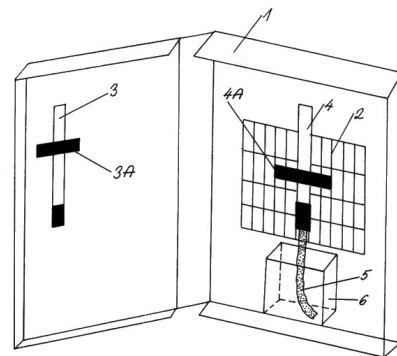
I když je dnes měření vlhkosti vzduchu psychrometrem vlastní výroby z určitého pohledu anachronismem, dokonce trochu komickým, je v současných podmínkách regionálního muzea v ČR pravděpodobně nejvhodnějším přístrojem pro měření vlhkosti vzduchu: je cenově dostupný

(lze jej v libovolném počtu vyrobit v podmínkách každé univerzální nebo zámečnické dílny) a zcela spolehlivý, nemusí se testovat ve speciálních podmínkách, ale jen tak, že občas zkontrolujeme přesnost teploměrů – srovnáním hodnot teploty vody či vzduchu naměřených více teploměry instalovaných vedle sebe tj. ve stejném prostředí. Pokud teploměry ukazují stejnou hodnotu, dá se předpokládat, že jde o hodnotu správnou. Před každým měřením vlhkosti vzduchu psychrometrem také zkontrolujeme lehkým dotykem prstu, zdali je punčoška na vlhkém teploměru vlhká. Při delší – několikátýdenní expozici někdy pravděpodobně vlivem přílišného znečištění prachem aj. knot těsně nad hladinou vyschne (zejména, pokud voda není desinfikována acriflavinem).

Konstrukce navrhovaných psychrometrů, užívaných nyní vedle vlhkoměrů v OVM v Šumperku je patrná z přiložených nákresů. Konstrukcí se nabízí celá řada. V OVM se používají dva typy (oba jsou Augustovy psychrometry, tj. bez ventilátoru):

Stacionerní psychrometr

(obr. 1) je dóza z plastu o objemu asi 1500 ml. Na jejím víku jsou pomocí stojánku (šibeníčky) připevněny dva akvarijní teploměry. A spodní konec jednoho z nich (vlhkého) je navlečena punčoška z knotu (zhotovená sešitím dvou pásků knotu do petrolejových lamp. Šířku knotu volíme podle velikosti – průměru teploměru, který používáme. K sešití pásků knotu používáme výhradně polyesterové nitě, tj. nitě z plastu, nikoliv z bavlny. Bavlněné nitě během měsíce používání vlivem stálé vlhkosti uhnijí a punčoška se rozpadne. Voda ve stacionárním psychrometru je konzervována acriflavinem – látkou, která se používá na desinfekci akvárií a léčení rybek

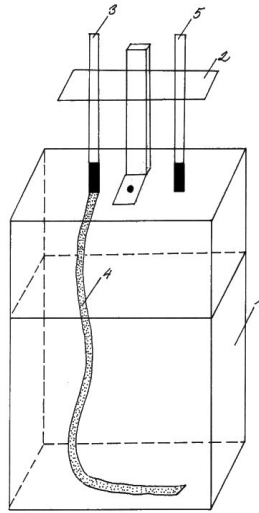
Obr. 1 Augustův psychrometr stacionerní (vyrobený a užívaný v OVM v Šumperku)
 1 – Nádoba(1,5 l) s vodným a velmi zředěným roztokem acriflavinu,
 2 – držák teploměrů,
 3 – vlhký teploměr s knotem (4),
 5 – suchý teploměr.

a kouskem měděného plechu. Několik kapek acriflavinu na 1500 ml vody do-
stačuje.

Přenosný (kazetový) psychrometr (obr. 2) je plastová krabička na videokazety, otevírající se jako kniha, ke které jsou zevnitř gumovými oky připevněny teploměry i nádobka s vodou. Stěna krabičky za vlhkým teploměrem je perforována, aby nebylo omezeno odpařování vody z knotu. To by mohlo zkreslit hodnotu vlhké teploty a tím i hodnotu vlhkosti vzduchu. Knot je stejný jako u stacionárního psychrometru.

Měření relativní vlhkosti vzduchu nebo testování vlhkoměrů můžeme provádět jednoduše i bez výroby psychrometrů. Prostě vedle sebe pověsíme dva teploměry, z nichž jeden budeme na jeho dolním konci zvlhčovat např. nasazením kousku vlhkého molitanu. Po vytemperování odečteme teplotní hodnoty na vlhkém a suchém teploměru a v psychrometrických tabulkách vyhledáme odpovídající relativní vlhkost. Budeme tak mít jistotu, zdali hodnoty relativní vlhkosti naměřené vlhkoměry jsou reálné nebo ne.

Ivan Tuša, Okresní vlastivěd-

Obr. 2 Augustův psychrometr kazetový (vyrobený a užívaný v OVM v Šumperku)

- 1 – krabice na videokazety plastová,
- 2 – mřížka,
- 3 suchý teploměr 3A – gumové očko,
- 4 – vlhký teploměr,
- 4A – gumové očko,
- 5 – knot,
- 6 – nádobka s vodou.

PŘIPRAVUJE SE (SEMINÁŘE, KONFERENCE..)

Chceme dětská muzea?

Moravské zemské muzeum, Dětské muzeum a Český výbor ICOM pořádají ve dnech 28. – 29. ledna 2003 konferenci, zaměřenou na práci s dětmi a mládeží v muzeích Děti, mládež, ... A MUZEA? III., na téma **Chceme dětská muzea?** Konference se koná u příležitosti 10 let fungování Dětského muzea MZM v prostorách Dietrichsteinského paláce Moravského zemského muzea.

Konference bude zaměřena na **3 základní okruhy problémů:**

1. Podmínky pro práci s dětmi a mládeží v zemích bývalého socialistického tábora
2. Podmínky pro práci s dětmi a mládeží u nás – kvalitativní posuny za poslední léta, přetrvávající problémy
3. Radíme si navzájem (prezentace neotřelých nápadů, programů a výstav, nabídka zápisů apod.)

O hlavní referáty byli požádáni: Zástupci muzeí a galerií Slovinska, Slovenska, Polska, Maďarska a Litvy, z tuzemských muzeí Okresní muzeum a galerie Jičín, Technické muzeum Brno, MFF UK Praha, Moravská galerie Brno a další. Účastníci budou seznámeni s výsledkem sociologického výzkumu studentů MU Brno.

Přihlášky k účasti na konferenci zašlete obratem nejpozději **do 25. ledna 2003** na adresu Dětské muzeum Moravského zemského muzea, Zelný trh 6, 659 37 Brno, nebo e-mailem na adresu: detskemuzeum@mzm.cz.

Do přihlášky laskavě uveďte: jméno a příjmení účastníka, adresu muzea vč. PSČ, telefonu (příp. též e-mailu), číslo bankovního účtu, ze kterého bude uhrazen účastnický poplatek, dny, na které potřebujete zajistit ubytování (ubytování a stravování pořadatel nehradí).

Účastnický poplatek byl stanoven na 400, Kč za osobu. V poplatku jsou zahrnuty režijní náklady, tlumočnické služby, práce technika, káva, minerálka. Účastnický poplatek uhradte laskavě na účet MZM u KB Brno–město č.ú.: 4138-621/0100, v.s.3301. Pro usnadnění kontroly plateb laskavě zašlete pořadateli potvrzenou kopii bankovního výpisu. Pro individuální platby zašleme složenku.

Další informace:

Ubytování je zajištěno v hotelu v 2 lůžkových pokojích. Cena za pokoj a noc je 990,- Kč. Pokud potřebujete samostatné ubytování, je možno zamluvit jeden z nemnoha jedno-lůžkových pokojů v ceně 990,- Kč za

Jiří Bouda: Fotografie

2.2.2003 - 30.4.2003

Ždánice

Městské Vrbasovo muzeum

Jakub Vrbas

do 30.3.2003

Železný Brod

Městské muzeum v Železném

Brodě

Bělišťe čp. 57

Vánoční výstava dětských prací

prosinec 2002 - leden 2003

MUZEJNÍM KNIHOVNÁM

Hrady a tvrze na Mladoboleslavsku

Vydalo: Okresní muzeum v Mladé Boleslavi.

160 stran, cena: 290,- Kč

Jedná se o první souhrnný popis všech staveb uvedeného typu na mladoboleslavském okrese, a to včetně těch, které byly později přestavěny na zámky či na budovy jiného charakteru a účelu, a rovněž včetně zaniklých či nedoložených objektů.

Autor publikace žije v Jilemnici. Ačkoliv působí v jiném oboru (je strojuvůdce), stal se díky mnohaletému zájmu o problematiku středověkých opevněných staveb skutečným odborníkem. Na Mladoboleslavsku strávil stovky hodin při terénních výzkumech a probádal přitom obdivuhodné množství často špatně dostupných a devastovaných objektů a prostudoval řadu archivních materiálů. Díky tomu mohl popsat jak historický, tak i stavební vývoj a podobu jednotlivých lokalit. Velká většina hradů a tvrzí je v knize navíc zachycena na fotografiích Vlastislava Kopřivy, u všech stáří jsou také umístěny půdorysné či polohopisné plány. Barevná příloha obsahuje záběry nejvýznamnějších zámeckých a hradních areálů, nepostradatelnou součástí knihy je soubor map s lokalizací jednotlivých staveb či jejich pozůstatků.

Historický úvod ke knize napsali odborní pracovníci Okresního muzea Mgr. Pavel Sosnovec a PhDr. Jiří Waldhauser. U jednotlivých stáří ani v závěru publikace pochopitelně nechybí seznam literatury.

Knihy, kterou se podařilo realizovat v reprezentativní podobě, je k dispozici v Okresním muzeu, k dostání je také v dalších muzeích mladoboleslavského okresu.

Další informace a objednávky na č.tel.326325616 nebo 326322542, popř. na e-mailových adresách: luděk.benes@oku-mb.cz, miluse.laurynova@oku-mb.cz.

Iva Votroubková: Jak se dříve hospodařilo / Wie früher gewirtschaftet wurde.

Vydalo Chebské muzeum ve spolupráci s Hornofalckým muzeem v přírodě v Neusath-Perschenu, Cheb 2002. Brož., 99 str., 30,- Kč + poštovné.

Katalogový soupis 125 vybraných sbírkových předmětů, doplněný 20 černobílými fotografiemi. Úvod katalogu je věnován Chebskému hrázdnému statku, který je určujícím znakem lidové architektury na Chebsku. Další část se zabývá zemědělstvím na Chebsku. Stěžejní část katalogu je věnována sbírce hospodářského nářadí ve fondech Chebského muzea, jejímu vzniku, rozdělení a katalogovému popisu.

Katalog byl vydán s finanční podporou EU a Města Chebu.

*Kontakt: Chebské muzeum,
Františkánské nám. 12, 350 01 Cheb,
tel. 0166/422 386-7, fax 0166/422 292,
e-mail: sekretariat@muzeumcheb.cz*

Reussové z Bíliny. Památce velkých přírodovědců

Vydalo: Regionální muzeum v Teplicích
250 stran formátu A 5.

Začátkem roku 2002 vyšla v Regionálním muzeu v Teplicích v řadě Monografických studií (sv. 36) kniha „Reussové z Bíliny – Památce velkých přírodovědců“. Jedná se o sborník prací, věnovaný významným lékařům a geologům, jejichž život je spojen se severočeskou Bílinou a tamními lázněmi Kyselka.

Franz Ambros Reuss (1761-1830) se narodil v Praze, působil však celý život jako lékař v Bílině. Proslavil se jako geolog a mineralog a první šířitel vědecké balneologie v Čechách. Jeho syn August Emanuel Reuss (1811 – 1873) se narodil v Bílině, stal se rovněž lékařem, později se však jeho povoláním staly geologické vědy, když působil jako profesor na univerzitě v Praze a ve Vídni. Oba byli ve své době předními přírodovědci v Čechách, a jejich význam byl celo-evropský.

Sborník obsahuje 20 příspěvků, členěných na biografické práce, práce o geologickém a balneologickém díle obou Reussů. Autorský kolektiv je vzhledem k širokému okruhu působení těchto vědců také široký. K životu Reussů přispěly články J. Haubelta a N. Krutského. První autor zasadil jejich působení do kontextu tehdejších přírodních věd. Druhý se zabýval genealogií jejich rodu a památkami na jejich život. J. Budinská líčí život v Bílině v době jejich tamního působení.

noc (vzhledem k blízkému termínu konání konference je možné, že ubytování již nebude možné zajistit).

K bodům 2 a 3 uvítáme my a jistě i ostatní kolegové kromě videa i nejrůznější písemné materiály – nabídky, scénáře apod., které zde můžete svým kolegům rozdat.

Na setkání s vámi se těší pořadatelé
PaedDr. Zdena Poláková,
vedoucí Dětského muzea MZM

PhDr. Eva Jelínková,
pracovnice Dětského muzea MZM

PhDr. Kateřina Tlachová,
předsedkyně ČV ICOM

PhDr. Pavla Seitlová,
tajemnice ČV ICOM

F. L. Rieger a česká společnost 2. poloviny 19. století

Pekařova společnost českého ráje v Turnově, HÚ Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, FF Univerzity Karlovy v Praze a město Semily ve spolupráci se Základní školou F. L. Riegra, Státním okresním archivem a Muzeem a Pojizerskou galerií v Semilech a Okresním muzeem Českého ráje v Turnově srdečně zvou na vědeckou konferenci pořádanou pod záštitou předsedy senátu PČR JUDr. Petra Pitharta ve dnech 25. a 26. dubna 2003 v Semilech.

Konferenci připravujeme jako pokus o zhodnocení složité Riegrovy úlohy v české společnosti a rakouské monarchii od jeho vystoupení na politickou scénu v roce 1848 až do smrti. Domníváme se, že celé století, které nás odděluje, již umožní potřebný odstup od proudů, jimiž byl na sklonku života ponižován a zatracován; také zpřístupněné prameny včetně Riegrovy pozůstalosti poskytují dostatek materiálu k řešení sporných otázek. Referáty a diskusní příspěvky se jistě dotknou například těchto okruhů:

- politická scéna (roky 1848, 1867, 1871 a 1890; vznik politických stran; volby a vztah k zemskému sněmu a říšské radě či sněmu; úloha Riegra a Palackého – austroslavismus a jeho vnímání);
- úloha jazyka (Riegrův slovník naučný; rozdělení univerzity; jazyková nařízení);
- podíl českého živlu na hospodářském podnikání (český kapitál a jeho pronikání do podnikatelských špiček);
- nacionalismus a jeho odraz ve společnosti (angažovanost tisku, literatury, výtvarného umění; politická karikatura a satira; Národní divadlo; Karlo-Ferdinandova univerzita; boj o rukopisy; angažovanost žen);
- historiografická linie (vnímání Riegra jako národního vůdce).

PROGRAM KONFERENCE

Úvodní referáty

Doc. PhDr. Jiří Štaif, CSc.: F. L. Rieger a česká národní elita v 19. století
Doc. PhDr. Robert Sak: Rieger – konzervativce nebo liberál?

I. Česká politika 2. poloviny 19. století a F. L. Rieger

Doc. PhDr. Josef Blüml, CSc. – Mgr. Bohumil Jiroušek: František Ladislav Rieger v české historiografii
PhDr. Jaroslava Honcová, CSc.: Palacký a Rieger v Říčanech za pruskorakouské války v roce 1866
Mgr. Luboš Velek: Český klub na říšské radě 1879-1891
Mgr. Vratislav Doubek, Dr.: Rakouská politika F. L. Riegra a Rusko
Prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc.: F. L. Rieger a Francie
Prof. PhDr. Jiří Malíř, CSc.: F. L. Rieger a Morava
PhDr. Jana Malinská: Protichůdné názory v české společnosti na vzdělání dívek a žen
PhDr. Milena Nyklová-Veselá: Nacionalismus a jeho odraz u Jana Nerudy

II. Život F. L. Riegra

Prof. Dr. Marek Cetwiński: F. L. Rieger w encyklopediach polskich
PhDr. Marie Ryantová, CSc.: Marie Červinková-Riegrova jako spolupracovnice svého otce
Marie L. Neudorfflová, Ph. D.: Ženy rodiny F. K. Riegra a jejich participace ve veřejné sféře
PhDr. Milada Sekyrková, CSc.: F. L. Rieger a spolková činnost
Mgr. Martin Sekera: Riegrův vztah k novinářství a publicistice
Mgr. Milan Řepa, Ph. D.: Rieger jako řečník
Mgr. Milan Vojáček: F. L. Rieger a Maleč
Doc. PhDr. Milan Hlavačka, CSc.: F. L. Rieger a kniže Jiří Kristián Lobkowitz
PhDr. Jan Županič, Ph. D.: Nobilitace českých elit ve 2. polovině 19. století
PhDr. Magdalena Pokorná, CSc.: Život Riegrova životopisce – J. V. Jahn

III. Venkovská společnost 2. poloviny 19. století

PhDr. Marie Macková: Naše město jako věrná stráž (O přibližování a vzdalování se politických vůdců venkovu)
PhDr. Zdeněk Hojda, CSc.: Riegrův památník na Kozákově
Karol Bílek: F. L. Rieger a jeho přítel Václav Jaromír Černý, okresní tajemník v Libáni

PhDr. Vlastimil Svěrák: Riegrův jihlavský stoupenec Antonín Musil
Doc. PhDr. Ludomír Kocourek, CSc.: Boj o českou školu na Mostecku

Myšlenka Pekařovy společnosti a Historického ústavu Jihočeské univerzity uspořádat v roce 100. výročí Riegrova úmrtí vědeckou konferenci, zaměřenou na zhodnocení jeho složitě úlohy v české společnosti a rakouské monarchii od roku 1848 až do jeho smrti, se setkala s příznivým ohlasem. Bude to první naše konference mimo Turnov a oblíbené Sedmihorky, kde bohužel ceny poskytovaných služeb již přesáhly naše možnosti. Nicméně Rieger k Semilům patří, a proto jsme velmi rádi využili nabídky ředitele tamní Základní školy F. L. Riegra a člena městské rady Mgr. Jaroslava Vávry na zajištění komplexních pořadatelských služeb.

Věříme, že se Vám bude líbit v jarních Semilech, které chtějí k Riegrovu výročí upravit park na náměstí, ozdobeném Šalounovou sochou slav-

ného rodáka, a během roku uspořádat řadu kulturních akcí.

Doprovodný program: v pátek koncert pěveckého sboru Jizeran a společenský večer, v sobotu odpoledne vycházka po Riegrově stezce (romantickým údolím Jizery ze Semil do Spálova), v neděli dopoledne autokarový zájezd do Bozkova a Vysokého nad Jizerou, s příjezdem do Turnova – nádraží ČD podle dohody. (Pokud by byl pro malý zájem zrušen, dáme přihlášeným včas vědět.)

Prosíme o vrácení přihlášky **do konce ledna 2003**, zvláště pokud si budete přát zajistit nocleh.

Aktuální informace naleznete na adrese: www.svkl.cz/semily.

Za pořadatele:

Doc Dr. Robert Sak,
Historický ústav Jihočeské univerzity
v Českých Budějovicích

Karol Bílek, prom. hist.,
předseda Pekařovy společnosti
Českého ráje v Turnově

Nejobsáhlejší je část o geologickém díle Reussů. Úvodní stat O. Fejřara podává celkový pohled na jejich přínos pro geologické vědy. Další jsou zaměřeny na dílčí obory a oblasti jejich bádání. S. Hurník se věnuje jejich výzkumu severočeského terciénu, J. Adamovič a P. Kühn Českolipsku, S. Čech a J. Valečka jejich bádání v českém křídovém útvaru. Paleontologicky zaměřené jsou příspěvky O. Fejřara (tercién) a L. Hradecké a J. Čtyroké (mikropaleontologie). Mineralogickým dílem Reussů se zabývá J. Kouřimský vcelku a J. Ulrych (dílní problém krystalických zeolitů). Z. Dvořák a M. Radoň popisují současný stav mineralogických a paleontologických lokalit z díla obou Reussů.

Pro současné hodnocení balneologického díla Reussů se nenašel autor a proto byly zařazeny starší články J. S. Procházky, K. Suchého a F. Prantla. Důležitou součástí knihy jsou též zpracované bibliografie prací F. A. a A. E. Reusse i prací o Reussech.
Norbert Krutský

*Kontakt: Regionální muzeum,
Zámecké náměstí 14, Teplice 415 01,
tel. 41725085, fax 41741461,
e-mail: info@muzeum-teplice.cz.*

Závazná přihláška

Jméno: _____

Instituce: _____

Bydliště: _____

E-mail, telefon: _____

Zakroužkujte, co platí:

1) Potvrzuji svou účast na konferenci „F. L. Rieger a česká společnost 2. poloviny 19. století“ ve dnech 25. – 26. dubna 2003

2) Mám zájem také o poznávací zájezd po západních Krkonoších v neděli 27. 4.

3) Konference se nezúčastním, objednávám si však sborník referátů na ní přednesených

4) Objednávám nocleh v těchto dnech a zařízeních:

24. dubna 25. dubna 26. dubna

Hotel Obecní dům v Semilech, 250 Kč/noc

Sportovní hala v Semilech, 250 Kč/noc, 340 Kč/2 noci

Hotel Centrum (Golf) v Semilech, 450 Kč/noc

Jiný hotel, cena není rozhodující

5) Nabízím referát či diskusní příspěvek:

6) Účastnický poplatek (300 Kč, studenti a důchodci polovic) jsem uhradil/a

Dne _____ platebním příkazem—poštovní poukázkou

Datum _____ Podpis: _____

Přihlášku zašlete **do 31. ledna 2003**
na adresu:

Jitka Petrušková, Okresní muzeum
Českého ráje, Skálava 71, 511 01
Turnov, tel. 0436/322106

Roháčová, Magdalena – Žídková, Miroslava: Katalog sbírky brouků III. Coleoptera. Carabidae.

Vydalo: Muzeum Beskyd, Frýdek-
Místek
45 stran + 45 map, cena 25,- Kč,
ISBN 80-86166-10-4

Třetí svazek katalogu, vycházející opět ze sbírkového fondu muzea, navazuje na předchozí dva svazky katalogu střevoříkovitých a tuto čeleď uzavírá. Obsahuje faunistické údaje o výskytu dalších 135 druhů Carabidae v oblasti Moravskoslezských Beskyd a Podbeskydské pahorkatiny. Údaje jsou doplněny publikovanými nálezy a přehlednými mapami v systému čtverců středoevropského síťového mapování fauny.

*Kontakt: Muzeum Beskyd, Hluboká 66
Frýdek-Místek 738 01,
tel.: 558620001, 558620003
e-mail: muzeumbeskyd@telecom.cz*

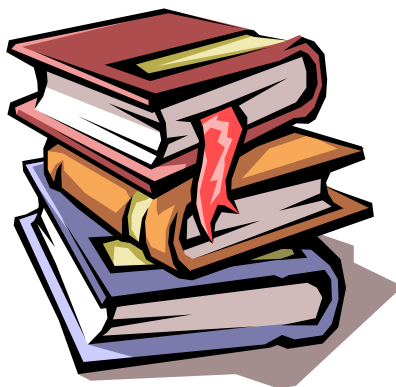
Chrudimský kaleidoskop XX. století.

Vydalo OM Chrudim 2001,
náklad 250 kusů, 293 stran.
Cena 150,- Kč.

Knihla autora Pavla Kobetiče se skládá z několika částí. Hlavní částí je kaleidoskop důležitých událostí

z chrudimském regionu od roku 1901 do roku 2000. Druhá část obsahuje ukázky dobových textů převážně vybraných z regionálního tisku, další částí jsou dobové fotografie. Kniha je opatřena rejstříky událostí, míst, institucí a organizací a osob.

Kontakt: Okresní muzeum, Široká ul. 86, Chrudim 537 01,
tel.: 469620434, 469620330
e - m a i l :
chrudim.muzeum@worldonline.cz

Seznam publikací vydaných Kruhem přátel muzea Varnsdorf (KPMV)

Kol.: *Almanach ke 130. výročí povýšení Varnsdorfu na město*, 1998, 120 stran, 6 stran barevných příloh. Cena: 50,- Kč.

Sborník obsahuje 25 statí od historie až po současnost města Varnsdorf.

Bergmann H.: *Betlémy a betlémáři Šluknovského výběžku*, 2000, 86 stran, 6 stran barevných příloh, přeložila Herta Gulichová. Cena: 80,- Kč.

Autor velice podrobně popisuje vývoj a stav tohoto umění na území Šluknovského výběžku od nejstarších dob až do roku 1943.

Palme A.: *Chronik von Warnsdorf*, 2002, 220 stran. Cena: 178,- Kč.

Palme A.: *Kronika Varnsdorfu* (výbor), 1993, 36 stran. Cena: 10,- Kč.

Palme A.: *Varnsdorf a jeho historické pamětihodnosti od založení až do roku 1850*, 1999, 115 stran, překlad V. Kavanová, Cena: 100,- Kč.

Varnsdorf a jeho historické pamětihodnosti od roku 1850 až do roku 1922, 177 stran textu a 14 stran obr. příloh, překlad V. Kavanová. Cena: 120,- Kč.

Hrabal M.: *Hanka Krawcec*, 82 stran, 2001, 38 fotografií a 49 grafik. Cena: 90,- Kč.

Pozvánka na mezioborovou konferenci v Ratajích nad Sázavou

Do mezioborové konference, která proběhne v Ratajích nad Sázavou ve dnech 29.–30. března 2003 je vítáno široké spektrum příspěvků, které budou rozděleny do jednotlivých bloků (rámcově):
Archeologie pravěku a středověku
Dějiny umění
Architektura a archeologie staveb
Historie

Ubytování: Pro náročnější je možno zajistit ubytování v místním hotelu (noc za 150 – 200 Kč), jinak jsou k dispozici prostory muzea s občerstvením a hygienickým zázemím.

Účastnický poplatek: 50 – 100 Kč (v jednání).

Spojení: Nejlépe po železnici, v případě zájmu je možno zajistit autobusovou dopravu Praha – Rataje nad Sázavou.

Technické zázemí: Diaprojektor, zpětný projektor, prezentační tabule pro panelovou diskusi, v případě zájmu dataprojektor. K dispozici bude

přednáškový sál asi pro 150 účastníků.

V prodeji bude za sponzorovanou cenu sborník z předchozí konference.

Tiskový výstup: Jednotlivé příspěvky budou otištěny v samostatném sborníku (číslo II).

Jednotlivé zájemce žádáme o názvy svých příspěvků a potvrzení účasti nejpozději **do 28. února 2002** na těchto kontaktech:

Miroslav Kovář: Kyselova 1186/1, 182 00, Praha 8; tel: 605 728 450

Jan John: email: jjohn@kar.zcu.cz

Radek Novák tel: 608212881

Podrobnější informace budou všem účastníkům zaslány **počátkem března 2003**.

Za přípravný výbor:

Jan John (KAR ZČU v Plzni),

Miroslav Kovář (Muzeum středního Posázaví),

Radek Novák (ARS Plzeň)

Počítačová podpora v archeologii 2

Ve dnech 26.–28. května 2003 pořádá Katedra archeologie ZČU v Nečtinách (okr. Plzeň-sever) konferenci o počítačové podpoře v archeologii ideově navazující na letošní konferenci na Pohansku.

Navrhované tematické okruhy příspěvků:

1. Databáze, jejich úpravy a využití (propojování databází, doplňování a redukce polí a záznamů, matematické a statistické zpracování).

2. Geografické informační systémy (digitalizace, spolupráce s databázemi, spojení s matematickými a statistickými metodami, prediktivní modely).

3. Další techniky a jejich propojení s databázemi a geografickými informačními systémy (geofyzikální průzkum, letecká fotografie, digitální fotografie, totální stanice a GPS).

4. Obecně použitelné informační systémy (bibliografie, informace pro veřejnost, internet, elektronické publikace včetně publikací informačních systémů).

5. Cokoliv dalšího z této oblasti.

Zájemce o účast na tomto workshopu prosím o zaslání názvu příspěvku a přihlášky nejpozději **do 30. ledna 2003**.

Z důvodu rezervace ubytování je nutné poslat přihlášku i v případě, že nehodláte vystoupit s konkrétním referátem, ale konference se chcete zúčastnit.

Přihlášky a názvy témat zasílejte na e-mail: akralova@kar.zcu.cz nebo na adresu: Alena Králová, Sedláčkova 31, 306 14 Plzeň.

Další informace, společně s celkovým programem konference, budou přihlášeným zájemcům zaslány v průběhu ledna 2003.

Bližší informace o místě konání konference a pořadajícím pracovišti získáte na následujících odkazech:

<http://www.zcu.cz/zcu/zarizeni/nectiny.html>

<http://www.kar.zcu.cz>

Alena Králová, Ladislav Šmejda
Katedra archeologie ZČU Plzeň

První sjezd českých historiků umění, Praha 25.–26. září 2003

Uměleckohistorická společnost v českých zemích pořádá pod záštitou Národního komitétu dějin umění první sjezd historiků umění,

kteřý se bude konat v rozsahu dvou jednacích dnů, z nichž každý bude mít na programu tříhodinové plenární zasedání a dvě tříhodinové simultánní

sekte. Je plánováno celkem 34 hlavních dvacetiminutových příspěvků s diskusními bloky.

1. den – téma: „Sebereflexe dějin umění“

1. plenární zasedání: Dějiny umění a kritická teorie v našich podmínkách
2. první sekce: Interdisciplinární spolupráce: filosofie, teologie a psychologie
3. druhá sekce: Interdisciplinární spolupráce: historie a kulturní antropologie

II.den – téma: „Společenská zodpovědnost dějin umění“

1. první sekce: Památková péče mezi erárem a komunitou
2. druhá sekce: Krize muzeí a výstavní show
3. plenární zasedání: České umění nebo umění v českých zemích?

Zájemci o přednesení připravených referátů na jednání sjezdu se mohou hlásit na základě jednostránkových abstraktů plánovaných příspěvků do jednotlivých diskusních bloků. O sestavení konečného programu rozhodne přípravný výbor. Přihlášení budou vyrozuměni do 31.března 2003 a program bude zveřejněn v jarním čísle Bulletinu UHS.

Další informace na www.udu.cas.cz/uhs. Abstrakta zasílejte do 28.2.2003 k rukám přípravného výboru na adresu: UHS, c/o Ústav dějin umění AV ČR, Husova 4, 110 00 – Praha 1 nebo mailem na adresu uhs@post.cz.

Za přípravný výbor: Milena Bartlová, Anděla Horová, Milan Kreuzzieger, Vojtěch Lahoda, Pavla Machalíková, Roman Prahla, Lubomír Slavíček

Nabídka restaurátorských stáží v Bavorsku

Bavorské státní ministerstvo pro vědu, výzkum a umění zve každý rok české restaurátory do bavorských muzeí a galerií na odborné hospitace (dvoutýdenní stáže). Hospitace se provádí v kvalifikovaném zařízení, které se rovněž o restaurátory stará. Za ubytování a stravu nemusí hospitant nic platit (obdrží paušál na stravu dle německých denních sazeb); cestovné do Bavorska a zpět hradí sám účastník popřípadě instituce, která ho na hospitaci vysílá. V oblasti restaurátorství jsou nabízena místa restaurátorů textilu, fotografie, silikátů, kameňe, obrazů a nábytku, a to především

v Mnichově a okolí. Dobré znalosti němčiny nebo angličtiny se předpokládají.

Zájemci na rok 2003 ať se, prosím, přihlásí **do 22. ledna 2003** na Asociaci muzeí a galerií u paní PhDr. Evy Dittertové (602 - 490 314), kde nahlásí svůj obor, počet let praxe a popřípadě další informace, které by mohly být důležité – obzvláště, které časové období pro eventuální hospitaci nepřichází v úvahu. Státní ministerstvo se pokusí nalézt vhodná místa a následně rozešle v rámci svých možností pozvánky.

Eva Dittertová

PERSONÁLIE

Za Vladimírem Malým (*5. února 1937, † 23. listopadu 2002)

Kromě nejbližších členů rodiny se do obřadní síně v Praze na Olšanech přišla v pátek, 29. listopadu 2002, rozloučit s Vladimírem Malým opravdu jen hrstka lidí. Bez smutečního projevu, jen za zvuků čtyř písní, odešel člověk, který většinu svého profesního života věnoval muzeím.

Svou muzejní anabázi Vladimír začal v druhé polovině 60. let, dnes již minulého století, v Muzeu Podblanicka ve Vlašimi a od roku 1969 celých deset let působil v Okresním muzeu Praha – východ v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Potom na nějaký čas muzea opustil a vrátil se ke své původní profesi – Vladimír byl totiž absolventem střední průmyslové školy, oboru tepelného zpracování kovů, jinými slovy byl kovář. Teprve při zaměstnání studoval archeologii, nejprve na tehdejší Univerzitě J. E. Purkyně v Brně a potom na Univerzitě Karlově v Praze. Univerzitní vzdělání

absolvoval, složil úplně všechny přeepsané zkoušky, dokonce s ambicemi na červený diplom – ale nikdy studium nedokončil. Ten diplom už nějak k ničemu nepotřeboval. V druhé polovině 80. let se Vladimír do muzea vrátil, tentokrát do Národního muzea – Náprstkova muzea, kde ve funkci vedoucího oddělení provozu v pražské budově muzea pracoval – s krátkou přestávkou – až do svého odchodu do důchodu, v červenci roku 2002. Do důchodu se těšil, ale jen proto, že se chtěl konečně věnovat svým oblíbeným „husitům“ – chtěl zpracovat některé prameny k dějinám předhusitských Čech a husitství. To už, bohužel, nestihl, nad poznámkami a výpisy z literatury v sobotu, 23. listopadu 2002, zemřel.

Ve všech muzeích, kde Vladimír pracoval, platil za člověka, který je, jak se říká, „k nezaplacení“. To proto, že pro něj žádný problém nebyl

2. doplněné a upravené vydání popisující život a dílo slavné lužicko-srbské výtvarnice.

Pescheck Ch. A.: Čeští exulanti v Sasku, 2001, 196 stran, překlad pro KPMV V. Kavanová. Cena: 100,- Kč.

Šulcová M.: Antonín Marek – buditel národa, 2002, 52 stran. Cena: 50,- Kč.

Sedláček J.: Aeroklub Varnsdorf 1945-1958, 2001, 62 stran. Cena: 50,- Kč.

Koudelková E.: Blateňákoví v Liberci. (sborník k pětasedmdesátinám Jiřího Janáčka), Liberec 2002, 128 stran, ilustrace Milan Janáček. Cena: 50,- Kč.

Ročenky KPMV 1996-1997, 1997-1998, 1998-1999, 1999-2000, 2000-2001 a 2001-2002. Zdarma.

Všechny uvedené publikace lze zakoupit v pobočce Okresního muzea ve Varnsdorfu Poštovní 415 407 47, tel.: 412 372 193, e-mail: kpmv@quick.cz

Josef Zbihlej

VOLNÁ MÍSTA

Ředitel Muzea východních Čech v Hradci Králové vypisuje výběrové řízení na vedoucího dokumentace sbírek.

Požadavky: vzdělání VŠ, případně SŠ příslušného směru (nejlépe FF, muzeologie, obory v muzeu zastoupené), praxe v muzejnictví vítána, znalost muzejní legislativy, organizační schopnosti a zkušenosti s řízením kolektivu, dobrá schopnost komunikace a práce s lidmi, znalost AJ nebo NJ, dobrá znalost práce na PC (Word, DEMUS, CESik, digitální obrazová dokumentace), bezúhonnost.

Platební podmínky dle platných mzdových předpisů.
Ubytování není možné poskytnout.

Bližší informace: PhDr. Zdeněk Zahradník, ředitel muzea, tel./fax: 495 512 899 případně 603 523 937, e-mail: muzeum@muzeumhk.cz

Písemné přihlášky zasílejte na adresu muzea nejpozději **do 31. ledna 2003**

Přihláška musí obsahovat životopis, přehled dosavadní praxe, doklad o dosaženém požadovaném vzdělání, případně přehled publikační činnosti, platné lustrační osvědčení a výpis z trestního rejstříku.
Vybraní uchazeči budou pozváni k osobnímu pohovoru.

DOŠLO PO UZÁVĚRCE

**Zápis ze zasedání senátu
AMG, které se konalo dne
12. prosince 2002
v Moravském zemském
muzeu v Brně**

**Přítomno: 11 z 20 členů
s hlasem rozhodujícím, omluvilo se
8; 7 z 27 členů s hlasem poradním,
omluvilo se 8, a 5 hostů.**

Zprávu o činnosti exekutivy za uplynulé období přednesl I. Místopředseda AMG PhDr. Pavel Ciprian. Exekutiva se v uplynulém období sešla celkem pětkrát. Exekutiva se mimo jiné zabývala chodem AMG, problematikou srpnových záplav, otázkou standardů či přípravou účasti AMG na Regionturu v lednu 2003. V rámci projektu „Muzea a profesionalita pro 21. století“ byla uspořádána mezinárodní konference ve dnech 16.-18. října 2002 v Národním muzeu. Byl zahájen kurs školy muzejní propedeutiky ve dvou paralelních třídách.

4. prosince proběhlo ustavující zasedání poroty Národní soutěže muzeí Gloria musaealis, zároveň se zasedáním pracovním skupiny, která soutěž připravuje. Přítomní konstatovali nízký zájem o soutěž ze strany muzeí, hledali příčiny tohoto stavu a možnosti, co na příštím ročníku změnit. Dr. Ciprian apeloval na přítomné zástupce senátu AMG, aby se pokusili oslovit muzea v regionech ohledně možné účasti v soutěži. Uzávěrka přihlášek bude 28. února 2003.

Tajemnice AMG Dagmar Fialová předložila návrh rámcového plánu činnosti AMG v roce 2003. I tento rok se bude činnost AMG odvíjet ve stejných hlavních oblastech, jako tomu bylo v roce 2003: 1. Legislativa a koncepční činnost; 2. Semináře a konference muzejních pracovníků; 3. Budování databází, informační a odborná činnost; 4. Publikační činnost; 5. Správa a údržba Serveru muzeí a galerií ČR; 6. Propagace a popularizace muzejnictví; 7. Činnost orgánů a organizačních složek. V roce 2003 bude v řádném termínu uspořádán VII. sněmu AMG, a to v Muzeu východních Čech v Hradci Králové ve dnech 15.-16. října 2003. V souvislosti s tím požádala tajemnice AMG členy senátu o zpracování dotazníku o organizačních složkách AMG, který bude sloužit jako podklad pro zprávu o činnosti AMG za uplynulé období. **Termín pro navrácení dotazníku je 30. leden 2003.**

Další bod jednání byl věnován návrhu novely zákona 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy, ve

neřešitelný, měl to, co se ve sportovní terminologii nazývá „tahem na branku“, problémy zjednodušoval – a řešil. Věnoval-li se něčemu, pak s maximálním úsilím a s maximálními výsledky – ovšem pouze dokud věřil, že jde o dobrou věc. V takovém případě na co jiní potřebovali měsíce a řadu spolupracovníků, to Vladimír zařídil za pár týdnů a sám. Na co jiní potřebovali tisíce, to Vladimír zajistil za pár stovek. Když to nešlo jinak, neváhal obléknout montérky a pustil se do práce sám. Kde jiní hledali důvody, nacházel Vladimír způsoby. Pracoval vpravdě nezištně, i když nikdy pokrytecky nezdůrazňoval, že ho peníze nezajímají, jen pro něj nestály na prvním místě. Často zdůrazňoval, že je „dělníkem“, tedy tím, kdo udělá „černou práci“, bez níž by nic nevzniklo, a nevdá mu, když je pak za viditelný výsledek oceněn někdo jiný. Úplná pravda to asi nebyla, byl normální, tedy trochu ješitný chlap. Jednu „minutu slávy“ si ale prožil. Byl jsem u toho, stálo to zato, a její připomenutí budiž rozloučením s Vladimírem Malým.

Mezi Prahou a Brandýsem nad Labem se dochovala zřícenina hradu. Ten hrad se jmenuje Jenštejn a stojí na pískovcové skále ve stejnojmenné obci. Druhdy, po roce 1360, byl slavný, byl sídlem arcibiskupa pražského a kancléře krále Václava IV. – Jana z Jenštejna. Počátkem 70. let 20. století, když tam poprvé přišel Vladimír Malý, z něj však zbývalo pramálo – vlastně jen rozpadávající se válcová věž a nepatrné zbytky hradního paláce. Uvažovalo se o jeho stržení – ohrožoval bezpečnost podhradních domků, vesměs vystavěných z kamene nalámaného z hradu. Vladimír se rozhodl hrad zachránit. Získával pro tu bláznivou myšlenku lidi – a pustil se do práce. Během pár let zorganizoval a řídil archeologický výzkum hradu, zajistil stavebně-historický průzkum, doslova „zbláznil“ celou obec, sháněl – a sehnal! – peníze. Zřídil si „kancelář“ u rohového stolu v místní hospodě, zajistil projekt opravy, přesvědčil předsedu JZD, aby uvolnil pro opravu hradu stavební čet, sehnal partu horolezců pro opravu věže a řadu dalších specialistů – a neúnavně řídil všechny práce. Vypárouvalo se zdivo věže, obnovila se vnitřní dřevěná podlaží a zrestaurovala obdivuhodná věžní kaple, v níž kdysi meditoval arcibiskup Jan. Muzeum zakoupilo podhradní domek a Vladimír za-

čal psát scénář expozic. Tak se dostal k osobnosti Jana z Jenštejna a zjistil, že je o ní, kupodivu, známo jen málo. Rozhodl se – v roce 1976(!) – získat další dokumenty z vatikánské knihovny. Seznámil se s knězem, který měl toho času zákaz výkonu kněžské funkce, ale kontakty na Vatikán. Přes něj získávalo brandýské muzeum mikrofilmy, z nichž Vladimír nechával kopírovat pozitivy v místním družstvu „Fotografia“ a v „Pražské informační službě“ nechával dokumenty překládat z latiny do češtiny. Jak prosté! Potom – v červnu roku 1977 – pak nastala ona Vladimírova „minuta slávy“. Hrad byl slavnostně zpřístupněn veřejnosti. U příležitosti vernisáže zorganizoval ještě Vladimír v sále jenštejnské hospody seminář historiků starších českých dějin na téma dějiny předhusitských Čech. Kolem otlučených hospodských stolů pokrytých bílými ubrusy zasedli snad všichni významní čeští historici. Někteří z nich vystoupili se svými referáty na veřejnosti nadlouho naposledy, už možná věděli, že témata, jako např. dějiny katolické církve, budou napříště muset opustit a s nimi někteří i významná místa na fakultách či ve vědeckých ústavech. Ze semináře vydalo brandýské muzeum sborník „Jenštejn 1977“, který Vladimír redigoval. Dodnes se jedná o často citovaný pramen k dějinám středověku. Víc už se asi opravdu udělat nedalo! Hrad byl zachráněn, navštěvují jej turisté, jedna z Vladimírových expozic je ve věži hradu dodnes.

Potom Vladimír ještě stihl „rozjet“ rekonstrukci měšťanského domu na brandýském náměstí, do nějž se z mnohaletého provizória na zámku muzeum přestěhovalo v roce 1988. U toho už ale Vladimír nebyl a k profesi archeologa či historika se už nikdy nevrátil, do muzea ale ano.

Deset let jsme byli s Vladimírem prakticky stále spolu, dalších dvacet let už jsme se vídali jen zřídka, jen občas jsme zašli na pivo. Když jsem s ním mluvil naposledy, zmínil se, že má nějaké zdravotní problémy, ale až si to vyřídí s doktorem, půjdeme zase „na jedno“. Už nepůjdeme ...

V neděli po pohřbu jsem si dal malé pivo v jenštejnské hospodě „U Cafourků“ už sám. Přijel jsem na hrad z Prahy na kole, abych vyřídil Janu z Jenštejna, před replikou jeho busty od Petra Parléře ve věžní kapli, že poslední stavebník jeho hradu už je na cestě za ním.

Jiří Majer osmdesátiletý

Významný montánní historik, odborník v oboru technických památek a muzeolog PhDr. Jiří Majer, Csc. (nar. 25. listopadu 1922 v Teplicích – Trnovanech) oslaví osmdesátiny.

Odborná veřejnost u nás i v zahraničí zná pana doktora Majera především jako dlouholetého vedoucího hornicko-hutnického oddělení (1954-58 a 1968-86), a vědeckého

pracovníka Národního technického muzea, člena vědeckých společností a odborných komisí, pedagoga a hostujícího lektora na univerzitách ve Švédsku, Holandsku, Polsku, Bulharsku, Maďarsku, Německu a Rakousku, člena redakčních rad řady odborných časopisů, zástupce Mezinárodní komise pro záchranu průmyslového dědictví při UNESCO pro Českou republiku, člena Rady vědeckých společností Akademie věd České republiky, autora 12 vědeckých knižních publikací, 220 vědeckých pojednání, 214 odborných statí a sdělení, 208 recenzí a různých zpráv - a také 94 titulů, které byly vydány v Německu, Francii, Rakousku, Polsku, Slovensku, Maďarsku, Švédsku a v USA. Věnoval se nejen hornictví rudnému i uhelnému a hutnictví, ale také dějinám vědy a techniky, mapování vývoje technického školství, významným osobnostem montánní historie a muzeologii.

Mohl bych dále rozvádět úctyhodný seznam odborných aktivit oslavence, ale to, co by jindy možná bohatě stačilo, by o panu doktorovi Majerovi vypovědělo zoufale málo. Patří totiž k lidem, kteří nikoliv jen svou odbornou činností, ale celým svým životem doslova psali historii nedávno uplynulého 20. století, včetně historie oboru, kterému svůj život zasvětil – muzejnictví.

S hornictvím byl Jiří Majer svázán přímo osudově. Ačkoliv se narodil v rodině učitelů na Teplicku, ostatně rovněž v hornickém kraji, kořeny rodu musíme hledat v havířské vsi Obecnice u Příbrami. Mužští příslušníci rodu pracovali v nedalekých březohorských stříbrorudných dolech, děd Jiřího Majera dokonce tragicky zahynul roku 1898 v šachtě Vojtěch. Rodina se sem také vrátila, středoškolské vzdělání ukončil Jiří Majer už v Příbrami. V dalším studiu mu zabránilo uzavření českých vysokých škol v dobách nacistické okupace. Otec Jiřího Majera Jindřich se stal členem odbojové organizace Petiční výbor Věrní zůstaneme na Příbramsku, byl zatčen a v únoru roku 1945 v Brandenburgu popraven. V odbojové činnosti pomáhal otci i syn Jiří, ale před zatčením ho zachránilo to, že byl v době prozrazení odbojové organizace již totálně nasazen v Říši. Vystřídal několik táborů nucených prací a počátkem února roku 1945 měl být odsunut na provádění zákopových prací do Maďarska. Jiří Majer utekl a až do května se skrýval u příbuzných na Příbramsku. Po vypuknutí Povstání českého lidu se 6. května 1945 stal příslušníkem 1. roty československého vojenského útvaru dobrovolníků v Příbrami. Jiří Majer však chtěl především studovat, a také si svůj sen splnil. Ihned po otevření vysokých

škol začal studovat historii a český jazyk na Karlově Univerzitě, v roce 1948 získal aprobaci středoškolského profesora a o rok později složil rigorózní zkoušku v oboru hospodářských dějin a získal titul doktora filozofie. Protože souběžně absolvoval studium také na pražské Státní archivní škole při Filozofické fakultě Karlovy Univerzity, otevřela se před ním možnost pracovat jako pracovník Československého historického ústavu v Římě na výzkumu bohemik v papežském archivu ve Vatikánu. Únorové události roku 1948 však už Jiřímu Majerovi nedovolily tuto možnost využít. Tím spíše, že se zúčastnil protestní manifestace 23. února 1948, následně studentské demonstrace proti komunistickému režimu 25. února a nakonec, v roce 1949, se podílel na činnosti ilegální protikomunistické skupiny, účastníci se nevydařeného vojenského povstání proti režimu v květnu 1949. Následovala vyšetřovací vazba Státní bezpečnosti.

Další osudy Jiřího Majera pak už byly až do odchodu do důchodu v roce 1986 spojeny s Národním technickým muzeem. Ačkoliv už v roce 1952 mu byla komisí ČSAV přízná na hodnost vědeckého pracovníka, její obhajoba na téma dějin hornictví na Příbramsku v 16. století mu byla znemožněna přímým zásahem ideologického oddělení ÚV KSČ a titul kandidáta historických věd mohl získat až v roce 1968. Protože nikdy nedovedl skrývat své nekonformní postoje, nejrůznější potíže se mu nevyhýbaly ani v období normalizace. Satisfakcí pro něj bylo až zvolení předsedou České společnosti pro dějiny věd a techniky ČSAV, z níž byl po roce 1968 vyloučen.

S odchodem do důchodu pro Jiřího Majera nejen že aktivní život neskončil, ale spíše naopak, začal psát jeho novou kapitolu. Kromě pokračování v práci v oboru hornictví a hutnictví, začal usilovat o shromáždění a zachování dokladů odporu proti komunistickému režimu. Jako člen Konfederace politických vězňů ČR založil v Příbrami Muzeum třetího odboje a je jeho odborným garantem. Podílel se také na rekonstrukci části dochovaného tábora nucených prací a vězení pro politické vězně z padesátých a šedesátých let „Tábor Vojna“ u Příbrami, kterou ve spolupráci s Ministerstvem kultury zajišťuje příbramské muzeum.

Co říci závěrem? Osmdesátin se dočká leckdo, i když jde už jistě o věk úctyhodný, ale dočkat se jich v plné aktivitě, uprostřed smysluplné práce, to je umožněno jen vyvoleným. Naplňuje mě vírou ve vyšší spravedlnost, že je mezi nimi právě pan PhDr. Jiří Majer, Csc., vynikající odborník, muzejník a především obdivuhodný

smyslu Usnesení vlády č. 164 z 20. února 2002 o legislativní úpravě oblasti veřejných služeb. Členové senátu AMG již dostali podrobný rozklad stanoviska AMG vůči této novele, takže jen stručně – AMG na návrh kritizuje jednak nastavení standardu vyjmenováním kvantitativních ukazatelů, které nerespektují rozdílný potenciál institucí; dále jmenovitý seznam institucí/ poskytovatelů standardizovaných veřejných služeb, který zakotvuje pouze střední článek sítě muzeí, ale nepopisuje ji v její hierarchii; a konečně minimum dostupnosti veřejných služeb muzeí nastavené na jednu instituci na okrese, které AMG vnímá jako možné ohrožení pozice městských muzeí. AMG přichází s návrhem ustavení registračního/akreditačního systému, který popisuje víceúrovňovou strukturu muzejní sítě a zároveň vytváří soustavu minimálních profesních a etických standardů činnosti muzeí, a to ve všech jejich oblastech. Tento návrh sice překračuje stanovené zadání v oblasti veřejných služeb, ale AMG má za to, že muzeum jako instituce existující ve veřejném zájmu společnosti by měla být legislativně podchycena více, než jen co se týče správy sbírek a prezentační činnosti.

K předloženým materiálům se rozproutila diskuse, které se zúčastnili i přítomní zástupci odboru ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií MK ČR – Ing. Pavel Jirásek a RNDr. Jiří Žalman. Z diskuse vyplynulo, že MK je ochotno návrh AMG akceptovat a zapracovat jej do návrhu dalšího dokumentu, jehož obsah byl předmětem dalšího bodu jednání senátu – tedy do Konceptu účinnější péče o movité kulturní dědictví. Členové exekutivy vyjádřili své stanovisko, že je nutné, aby o problematice standardů veřejných služeb a systému registrace muzeí diskutovaly krajské sekce na svých zasedáních. Exekutiva požádala předsedy krajských sekcí, aby o svých zasedáních informovali sekretariát AMG s předstihem, aby jejich setkání mohl navštívit některý z jejich členů. Všechna setkání sekcí by měla proběhnout do 10. února 2003 – stanovisko regionů bude důležité pro další postup AMG v rámci připomínkového řízení novely zákona 122/2002 Sb.

Diskuse se účastnily i zástupkyně Rady galerií ČR - PhDr. Hana Nováková a PhDr. Dagmar Jelínková, které vyjádřily ochotu členů Rady na přípravě Národního systému spolupracovat.

Novelizace zákona 122/2000 Sb. se ovšem týká i problematiky vlastnictví archeologických nálezů (změny památkového zákona 20/1987 Sb.) – členové senátu diskutovali o problémech, které na tomto poli existují a které navržená novela rovněž nepostihuje. AMG urychleně sestaví pracovní skupinu, která připraví návrh

řešení stávající situace, jež by mohl být využit v legislativním procesu.

Mimořádným a aktuálním bodem jednání senátu bylo vystoupení ředitele odboru ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií MK ČR Ing. Pavla Jiráska, který seznámil přítomné s návrhem Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví na léta 2003-2008, který byl předložen k připomínkovému řízení odborné veřejnosti a který bude do konce roku zařazen na program jednání vlády ČR. Materiál byl na MK ČR připravován jeden a půl roku a je společným dílem mnoha zástupců českého muzejnictví. Koncepce jednak popisuje výchozí stav muzejnictví, jednak stanoví strategické cíle rozvoje oboru, a to zejména v oblasti zajištění účinnější preventivní ochrany sbírek; posílení sbírkotvorné činnosti především státních a krajských muzeí; zvýšení právní jistoty vlastníků a správců sbírek při realizaci výstavních projektech; dořešení prostorových problémů sbírkově nejbohatším muzeí; zvýšení kvality a dostupnosti informací o sbírkách pro odbornou i laickou veřejnost; zajištění účinnější ochrany kulturních statků sakrální a kultovní povahy; efektivnějšího využívání movitého kulturního dědictví k celoživotnímu vzdělávání a k rozvoji občanské společnosti; zvýšení kvality a rozsahu výuky muzeologie; efektivnější propagace ČR prostřednictvím výstavních projektů v zahraničí a podporou prezentace dějin českých zemí ve 20. století.

Senát dále projednal přihlášky ke kolektivnímu a individuálnímu členství v AMG. Členy AMG se stala vlastivědná muzea v Suchdole nad Odrou a v Žirovnici a specializované Muzeum porcelánu Haas & Czjzek v Chebu-Mostově. Individuálním členem se stal dlouholetý muzejní výtvarník Břetislav Dadák a odmítnuta byla přihláška studenta muzeologie z Opavy Pavla Douši.

I. místopředseda AMG dále přednesl zprávu revizní komise AMG za nepřítomného Ing. Vykydala, který se z vážných důvodů z jednání omluvil. Revizní komise provedla kontrolu plnění úkolů AMG stanovených plánem na rok 2002 a doporučila, aby se exekutiva AMG více věnovala problematice řešení projektu DEMUS, jehož potřebnost je akcentována zákonem 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy.

Předsedkyně Rady galerií ČR PhDr. Hana Nováková navrhla Asociaci muzeí a galerií ČR vzájemně uznávání průkazek členů obou sdružení. Dagmar Fialová informovala o tom, že stav povodňového konta AMG je cca 250 tis. Kč; předsedkyně Českého výboru ICOM PhDr. Kateřina Tlachová přislíbila

člověk. Snad si mohu dovolit nejen jménem svým, ale i jménem muzejní obce Vám, pane doktore, popřát hodně zdraví a naplnění všech krásných

cílů, na jejichž splnění s neutuchající energií pracujete.

Jiří Žalman

POZVÁNKY NA VÝSTAVY

Baroko na Moravě – V zrcadle stínů

Musée des Beaux-Arts v Rennes

6. listopadu 2002 – 5. února 2003

Výstavu připravila Moravská galerie v Brně ve spolupráci se Seminářem dějin umění FF MU v Brně a Musée des Beaux-Arts v Rennes.

Umění doby barokní na Moravě bylo vždy přirozenou součástí středoevropské kultury 17. a 18. století. Vyzařovaly sem tendence z uměleckých center z Vídně, z Prahy i ze Slezska, ale Morava jako kulturní země nikdy nebyla zemí pouze pasivně přijímající vnější podněty. Právě v barokní epoše zde totiž vznikla mnohdy pozoruhodná umělecká díla, která měla naopak podstatný význam pro dějiny umění sousedních zemí (uvedme alespoň zámek ve Vranově nad Dyjí s architekturou sálu předků od J. B. Fischera von Erlach a freskovou výzdobou od J. M. Rottmayra či sál lenních soudů v Kroměříži od F. A. Maulbertsche). V architektuře Morava nejvíce vynikla zvláště v průběhu raného (1660–1690) a pozdního baroka (1740–1790). Sochařství dosáhlo rozkvětu v jeho vrcholné fázi (1700–1740), kdy zde působila skupina barokně klasicistních akademických sochařů (J. Winterhalter st., J. J. Schauburger, O. Zahner, J. K. Pröbstl). Mistrovská díla ve freskové i závěsné malbě – mnohdy umělecky výjimečné kvality nejen v středoevropském měřítku – vznikala na Moravě až od poloviny 60. let 18. století, tj. v době, kdy by se mohlo zdát, že barokní civilizace a kultura ustupuje zcela do pozadí.

Výstava „Morava v době baroka“ s podtitulem „V zrcadle stínů“, která se pod patronací Moravské galerie v Brně koná v Musée des Beaux-Arts v Rennes, je součástí rozsáhlého programu letošní České kulturní sezóny ve Francii – souzní zejména s výstavou českého baroka v Lille, která začala v říjnu. Pro expozici bylo vybráno 150 exponátů z mnoha státních a církevních institucí (muzeí, galerií, zámků, archivů, klášterů, kostelů...) na Moravě, ve Slezsku i v Čechách.

Ve dvou hlavních chronologických oddílech nazvaných **Čas slavností a zázraků (1670 – 1750)** a **Čas zdání a osvícenství (1750 – 1790)** jsou vystavována reprezentativní malířská a sochař-

ská díla, kresba, grafika a užité umění. Tyto oddíly jsou dále členěny do tematických kapitol: první oddíl obsahuje kapitoly „Země, objednavatelé a témata“ a „Umělecké druhy a městská ohniska“, oddíl druhý se dále člení na „Styl, mody, tóniny pozdního baroka“ a „Soumrak barokní civilizace na Moravě“.

První část výstavy nazvaná **Čas slavností a zázraků** se dotýká období obnovy po třicetileté válce (představuje světské i církevní emblémy Moravy, obrazy vzdělání – tzv. univerzitní teze, odráží vytváření sítě svatých hor, memoriálních a poutních staveb), ale především pojednává o období vrcholného baroka – představuje práce jednotlivých uměleckých dílen a dvě hlavní socio-kulturní centra: Brno (malíři D. Gran, J. J. Etgens, J. Stern, F. V. Korompay) a Olomouc (malíři J. Wickart, J. K. Handke, a sochaři O. Zahner, J. A. Richter). Zvláštní pozornosti se dostává rezidenci a objednávkám olomouckého biskupství. Prostřednictvím grafických listů je tu zmíněna i neoddělitelná součást vrcholného baroka, totiž velké církevní slavnosti (koronovační slavnost na Sv. Kopečku a u brněnských augustiniánů) a tzv. efemérní architektura. Jako objednavatelé v této kapitole nevystupují jen dvě hlavní kulturní centra, ale také významné aristokratické rody (Ditrich-

štejnové, Kaunicové, Lichtenštejnové), kláštery (Hradisko u Olomouce) a kostely.

Část druhá s názvem **Čas zdání a osvícenství**, která se časově rovná epoše tereziánské a josefínské, pojednává o období na Moravě zjevně umělecky nejplodnějším. Speciální pozornost je věnována dvěma virtuózním osobnostem pozdního baroku: rakouskému malíři Franzu Antonu Maulbertschovi (a jeho okruhu) a brněnskému sochaři Ondřeji Schweiglvi. Nejvýraznější osobnost rakouského malířství Franz Anton Maulbertsch totiž zasáhl na Moravu hned několika významnými malířskými projekty (viz fresky v Kro-měříži). Jeho styl založený na luministickém pojetí barvy měl vliv na celou řadu moravských nebo alespoň na Moravě působících umělců (J. Winterhalder ml., J. W. Bergl, J. I. Havelka, F. I. Leicher). Sochařské dílo Ondřeje Schweigla pak prozrazuje proměny slohového názoru k malebnému, rokokově citěnému směru. Druhá část výstavy představuje též umělecké řemeslo (kde je zvláště cenná monstrance z Kopřivné s pozoruhodnými figurálními motivy a vyšívané a částečně malované antependium od brněnských voršilek), speciální oddíl je věnován problematice barokního portrétní (F. V. Korompay, F. A. Palko, A. Glunck).

Výstavou barokního umění chce Moravská galerie v Brně navázat na velkou výstavu o pozdní gotice s názvem *Od gotiky k renesanci 1400 – 1550*, která se uskutečnila v Brně, Olomouci a Opavě a jejíž část byla reprizována v Římě.

Menší výstavy barokního umění na Moravě se uskutečnily v roce 1968 (Malířství 18. století na Moravě ze sbírek MG), v roce 1986 (Barok na Moravě – malířské a sochařské návrhy) a v roce 1988 ve Vidni (Barock in Mähren). Výstava v Rennes je první velkou výstavou baroka na Moravě a ve Slezsku.

Výzkumu baroka na Moravě se od konce 60. let věnuje nyníjší Seminář dějin umění FF MU v Brně a po listopadu '89 též obnovená Katedra dějin umění Palackého univerzity v Olomouci. Od 80. let byly navíc navazovány kontakty se zahraničními centry (především rakouskými), kde probíhal výzkum baroka jako středoevropského fenoménu. Výsledkem bádání u nás byly dvě závažné vědecké syntézy: „Morava renesance, reformace a baroka“ od Josefa Války (Brno 1995) a především „Umění baroka na Moravě a ve Slezsku“ od kolektivu autorů pod vedením Zdeňka Kudělky (Academia 1996).

Během posledních let však bylo dosaženo řady nových poznatků, které umožňují vyložit nově některé fenomény barokní epochy na Moravě

a ve střední Evropě. Nová metodologie, tedy nové kulturně historické a duchovně historické zpracování tématu baroka, se v renneské expozici již odráží, byť poměrně krátký čas k přípravě tak velké výstavy nutil přípravný tým pod vedením prof. Jiřího Kroupy pracovat z velké části s těmi exponáty, na nichž stojí metodologie předchůdců - odborníků na baroko. Vystavena je ale i řada nově objevených či nově interpretovaných exponátů, které se po restauraci „zaskvěly v plné kráse“ – uveďme např. obraz Sv. Jana Nepomuckého od J. Wickarta z kostela sv. Jakuba v Brně.

Nový metodologický přístup k barokní kultuře se plně odráží ve zpracování čtyřsetstránkového katalogu ve francouzštině, který představuje špičková díla vysoké úrovně ze všech oborů výtvarného umění – včetně architektonických modelů, které dokumentují některé výjimečné počiny barokní architektury. Kniha je zároveň i pokusem vtáhnout dnešního čtenáře do mentality člověka-umělce-kritika doby barokní a skýtá vůbec první možnost pro zahraniční odborníky seznámit se důkladně s moravským barokem.

Vynikající díla architektury, jako je biskupská rezidence v Kroměříži architekta G. P. Tencally, zámky ve Vranově nad Dyjí (J. B. Fischer von Erlach), ve Slavkově (D. Martinelli), v Jaroměřicích nad Rokytnou a v Miloticích, Santiniho poutní chrám na Zelené Hoře a ve Křtinách aj., jakož i špičková fresková tvorba (např. výzdoba vranovského sálu předků od J. M. Rottmayra, sál lenních soudů v Kroměříži od F. A. Maulbertsche, fresky v klášterním chrámu v Rajhradě a v poutním chrámu ve Křtinách od J. J. Etgense nebo fresky F. Ř. I. Ecksteina v hlavním sále milotického zámku) a nepřenosná sochařská díla (Sloup nejsvětější Trojice V. Rendra a O. Zahnera v Olomouci, či výzdoba zahrady slavkovského zámku od G. Giulianioho a I. Lengelachera nebo výzdoba saly terreny v Kroměříži od B. Fontany) jsou pro francouzskou výstavu zprostředkovány videodokumentem.

Moravská galerie plánuje uspořádat velkou výstavu barokního umění na Moravě a ve Slezsku i pro domácí publikum.

Vzhledem k tomu, že Moravská galerie poskytla pro výstavu v Rennes padesát reprezentativních barokních děl ze svých sbírek (obrazy, sochy, kresbu, grafiku a užité umění), zaznamenala barokní část stálé expozice Pohled Medúsy v Místodržitelském paláci zásadní proměnu.

Veřejnost má tak možnost spatřit díla, která nebyla dosud před-

další příspěvek na toto konto ve výši 120 tis. Kč. AMG urychleně vypíše pravidla pro přidělení příspěvků zasaženým institucím, aby mohly být finanční prostředky přidělovány co nejdříve.

Zástupkyně návrhové komise PhDr. Jana Hutníková přednesla návrh usnesení Senátu AMG, který byl schválen všemi přítomnými členy senátu s hlasem rozhodujícím. Poté bylo poslední zasedání senátu AMG v roce 2002 ukončeno.

Zapsala Dagmar Fialová

Usnesení ze zasedání senátu AMG, které se konalo dne 12. prosince 2002 v Brně

1. Senát AMG zvolil návrhovou komisi ve složení: PhDr. Jana Hutníková, PhDr. Zuzana Strnadová a Ing. Ivo Štěpánek.

2. Senát AMG vzal na vědomí:

- a) zprávu o činnosti exekutivy za uplynulý období;
- b) materiály Ministerstva kultury Asociace muzeí a galerií ČR k problematice standardů veřejných služeb v oblasti muzejnictví včetně diskusních příspěvků;
- c) informaci o Konceptu účinnější péče o movité kulturní dědictví v l. 2003-2008;
- d) informaci o stavu povodňového konta;
- e) návrh zástupkyně Rady galerií ČR na vzájemné uznávání členských průkazů.

3. Senát schválil:

- a) rámcový plán činnosti AMG na rok 2003;
- b) přihlášky nových kolektivních členů AMG, a to Obecního muzea v Suchdole nad Odrou, Městského muzea v Žirovnici a Muzea porcelánu Haas & Czjzek v Chebu;
- c) přihlášku nového individuálního člena AMG, a to pana Břetislava Dadáka;
- d) neschválil přihlášku pana Pavla Douši za individuálního člena AMG.

4. Senát ukládá předsedům krajských sekcí svolat v závěru roku 2002 nebo na počátku roku 2003 jednání věnované diskusi o standardech veřejných služeb v muzejnictví, a to nejpozději do 10. února 2003.

Za správnost:

PhDr. Jana Hutníková,
PhDr. Zuzana Strnadová,
Ing. Ivo Štěpánek.

Rámcový plán činnosti Asociace muzeí a galerií ČR na rok 2003

1. Legislativa a koncepční činnost

- nadále sledovat situaci regionálních muzeí po přechodu na nové zřizovatele a uplatňovat oprávněné zájmy muzeí;
- nadále sledovat vznik zákonů v souvislosti s transformací rozpočtových a příspěvkových organizací a uplatňovat oprávněné zájmy muzeí;
- nadále sledovat a podílet se na připomínkovém řízení na přípravě novely zákona 122/2000 Sb. ve smyslu legislativní úpravy veřejných služeb muzeí;
- zahájit práce na systému registrace a akreditace sbírkotvorných institucí;
- sledovat vznik ostatních zákonů, případně změn stávajících, které mají vztah k oboru muzejnictví; dle podnětů MK ČR a Unie zaměstnavatelských vztahů se účastnit připomínkových řízení;
- v návaznosti na vládní dokument o kulturní politice státu sledovat koncepční otázky rozvoje oboru muzejnictví; podílet se na přípravě a implementaci koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v ČR;
- podílet se na činnosti koordinačního centra MK ČR pro řešení situace po záplavách v roce 2002, zejména při přípravě koncepčního řešení otázky záchrany zaplavených dokumentů.

2. Semináře a konference muzejních pracovníků

- dokončit I. běh Školy muzejní propedeutiky a zahájit její II. běh, případně otevřít rozšiřující kurzy ve vybraných okruzích činností muzejnictví;
- uspořádat dvoudenní kolokvium na téma „Muzeum a legislativa“;
- dle samostatného plánu uspořádat semináře a konference oborových komisí AMG.

3. Budování databází, informační a odborná činnost

- v návaznosti na vytváření systému registrace a akreditace muzejních institucí zahájit práce pracovní skupiny pro statistické sledování oboru;
- v souladu se zákonem 101/2000 Sb. vést generální adresář muzejních pracovníků, připravit aplikaci pro jeho uživatele;
- vést v aktuální podobě základní databázi-adresář a databázi kulturních událostí a zajistit jejich publikování na Internetu; komplexně tyto databáze aktualizovat ve III. čtvrtletí 2003;

stavena vůbec nebo byla představena jen příležitostně. Jde například o krajomalby J. Roose nebo dobře známého Norberta Grunda, o obrazy Petra Brandla, F. A. Maulbertsche a J. Winterhaldera ml., či M. L. Willmanna, přední osobnosti slezského

malířství 17. století; velmi působivá je i hlava anděla připsaná slavnému Matyáši Bernardu Braunovi. Příležitost prohlédnout si expozici v jiném světle se nabízí asi do března, kdy se vzácné exponáty z Rennes vrátí.

Jan Maria Krejčí

Západomoravské muzeum v Třebíči - Zámek
4. prosince 2002 – 31. ledna 2003

Profesionální malíř Jan M. Krejčí, nar. 20. června 1946 v Mohelně, zvolil si od počátku své umělecké tvorby směr figurativní. Vychází tedy z dané skutečné podoby krajiny v její poznatelnosti. Nepatří však k těm umělcům, kteří se spokojí s víceméně přesným až fotografickým popisem té či oné krajiny. Vyčleňuje se tak z řady současných krajinářů tohoto typu a navazuje na původní smysl malířství – „magii“, jak ji známe z kreseb prehistorických „jeskynních“ lidí.

Malíř však není jen krajinářem. Umělecky ztvárněná jsou také jeho

květinová zátěší, vycházející z dokonalé znalosti vztahu člověka ke květině, jako obrazu a odrazu lidských peripetií a nálad a z toho pramenící květomluvy.

Malíř Jan Maria Krejčí tak programově navazuje na duchovní odkaz básnického díla Otokara Březiny, které je částečně spjato s nedalekým Jinošovem, stejně jako na literární odkaz Jakuba Demla, básníka nadčasového.

– podle zaslaných materiálů

Staropražské vánoce

Muzeum hlavního města Prahy
29. listopadu 2002 - 2. února 2003

Muzeum hlavního města Prahy pořádá výstavu Staropražské Vánoce, na které by vůbec poprvé měla být veřejnosti představena tradice vánočních svátků na území hlavního města.

Těžiště výstavy spočívá v období 19. a počátku 20. století, pro které máme nejvíce zajímavých dobových dokladů. Na výstavě však budou vystaveny také exponáty ze starších období, kdy se tradice vánočních svátků v Praze vytvářela. Téma výstavy umožňuje představit jak zachované autentické památky, tak i rekonstrukci vánoční atmosféry v zimní Praze na základě memoárové literatury a obrazového materiálu. Na výstavě budou dokumentovány oslavy Vánoc od počátku adventu až po jeho ukončení svátkem Tří králů.

Stěžejní částí výstavy bude prezentace všech dostupných druhů a typů betlémů, které se v Praze v minulosti vyskytovaly. Mezi nimi zaslouženou pozornost jistě vzbudí cenný betlém ze sbírek Muzea hlavního města Prahy, který vznikl na konci 18. stol. a pochází z Lobkovického paláce. Početný soubor lidských postav, doplněný o figurky zvířátek, byl zhotoven ze dřeva, vosku a textilií (obleky). S tradicí vystavování betlémů přímo souviselo provozování vánočních her, jež byly hrány u betlémů buď ochotnickými herci, nebo loutkoherci. Obojí vycházelo z dávné tradice středověkých vánočních her, ale také z kolektivního ve vánočním čase.

S oslavami narození Ježíše Krista byl od pradávnych dob spojen zpěv při slavnostních bohoslužbách, z něhož posléze vycházela tvorba populárních lidových koledí, zpívaných až do dnešní doby. Celá řada takových koledí se zachovala v barokních kancionálech, jejichž autory či uspořadatelé byli např. Adam Michna z Otradovic, Bedřich Bridel či Matěj Václav Štajer. Ve stejné době vznikala chrámová hudba, určená k oslavě vánočních svátků - vánoční mše, pastorely a další skladby.

Z Prahy se do českých zemí začal v 19. stol. šířit zvyk převzatý z Německa – zdobení vánočního stromku, pod nějž byly pokládány dárky blízkým a milovaným osobám. Šíření tohoto zvyku podnítilo výrobu vánočních ozdob. Nepřehlédnutelnou součástí atmosféry předvánoční Prahy byl mikulášský trh, jenž se tradičně již od počátku prosince konal na Staroměstském náměstí. Vánoční období končilo svátkem Tří králů, kdy v pražských chrámech zněly slavné tříkrálové mše a kdy pražské domácnosti znovu navštěvovali koledníci, tentokrát převlečení za legendární mudrce z Východu.

Od konce 19. stol. se začal okázaleji připomínat svátek Nového roku příležitostně vytištěnými kalendáři, které rozdávali spolu s gratulací pražští komíníci a brzy i popeláři, pro které se tak stal 1. leden příležitostí vykoledovat si příspěvek na přilepšenou. Na přelomu 19. a 20. stol. se za-

čala objevovat tištěná novoroční přání, která se však v podobě grafických listů zachovala ojedinele již z 18. stol. S rozšířením obrazových pohlednic je spojeno zasilání vánočních přání s různými zimními a vánočními motivy.

Neodmyslitelnou kapitolou vánočních svátků se stala vánoční kuchyně se zvláštními pokrmy a samozřejmě také cukrovím. Výstava bude

pamatovat i na toto téma připomenutím starých tradičních receptů.

Vánoční svátky, jejich oslava a lidové zvyky se v minulosti většinou odbyvaly v prostředí zasněžené Prahy. O jejím zimním vzhledu vydávají nám dodnes svědectví staré rytiny a obrazy, které budou také na výstavě prezentovány.

– podle zaslaných materiálů

Jede, jede poštovský panáček

Vlastivědné muzeum Mohelnice
prosinec 2002 – leden 2003

Výstava, jak nadpis napovídá, je věnována poštovníctví. Tvoří ji dva tematické okruhy. První představuje ukázky ze sbírek členů Klubu mohelnických filatelistů, založeného před 50 lety, druhý vypovídá o dokumentaci poštovních památek v muzeích regionu – Mohelnice, Loštice, Zábřeh, Svitavy, Moravská Třebová, Olomouc a Šumperk (také archiv). Je obohacen zápůjčkami z vyšebrodské pobočky Poštovního muzea v Praze a muzea v Mariánské Týnici.

Návštěvníci se mohou v průvodních textech seznámit s historií poštovníctví od jeho vzniku až do současnosti. Ilustraci nejstaršího období představují vyhláška Marie Terezie, cirkuláře, dopisy a poštovní knížky. Pozornost upoutávají portréty poštovníků z první poloviny 19. století, výrazné svým umělecko dokumentárním pojetím. Zajímavé a čtivé jsou korespondenční lístky poštovníků z období první světové války. Esteticky působivě působí vývěsní štíty a tabule s označením stanoviště dostavníků, jejich modely, cestovní kufry a barevné vyobrazení uniformovaných poštovních úředníků. Další část tvoří exponáty z 50. – 70. let minulého století, jako váhy, počítačové stroje, telefony, tiskoviny, poštovní schránky a uniformy s výstrojí poštovní doručovatelky.

Samostatný prostor je věnován i poštovníctví na Mohelnicku. Obsahuje stručné údaje k historii zdejších pošt, dobové pohlednice a dopisy, současné fotografie poštovních budov a jejich zaměstnanců a také

pozůstalosti poštovních úředníků z 30. – 80. let 20. století s fotografiemi a nejrůznějšími písemnostmi.

Muzejně atraktivní je expozice stylizované rakousko-uherské poštovny, kde nechybí obraz císaře pána, mapa, stoly, skříň, telegraf a telefon, váhy... všesák s uniformou a postilionkou. Exponáty jsou umístěny za stylovým pultem.

Při přípravě výstavy jsme zjistili, jak málo poštovních památek z minulých století se zachovalo nebo získalo do muzejních sbírek. V muzeích okresu Šumperk nenalezneme poštovní přepážku, vybavení poštoven, uniformy, fotografie ani vývěsní tabule nebo tiskoviny. Proto jsme byli vděční, že na základě výzvy v tisku a systematickým sběrem věcí k výstavě jsme získali uniformy, výstroje a pozůstalosti poštovních úředníků. Záměrem výstavy bylo upozornit na krásný filatelistický koníček a připomenout zašlou slávu pošt s postiliony, poštovními listonoši, poštovními doručovateli, kteří po staletí vykonávali a i dnes vykonávají zdánlivě běžnou, ale přesto jednu z nejpotřebnějších služeb veřejnosti.

Výstava v mohelnickém muzeu potrvá do konce ledna 2003 a pak bude putovat do Památníku Adolfa Kašpara v Lošticích, kde bude přístupna veřejnosti od poloviny února do konce března 2003. K výstavě byl vydán sborník „Z historie poštovníctví na Mohelnicku“.

Hana Heidenreichová

Poklady z babičiny výbavy

Městské muzeum Nové Strašecí
květen 2002 – únor 2003

Do konce února roku 2003 bude v Městském muzeu v Novém Strašecí přístupná krátkodobá expozice s názvem „Poklady z babičiny výbavy“. Expozice vychází ze dvou předchozích výstav: v roce 1997 proběhla v rakovnickém muzeu první z nich s názvem „Prádlo-praní-žehlení“ a v roce 2001 v Městském muzeu Nové Strašecí komorněji poja-

tá výstava „Z babičina prádelníku“. Po obou těchto prezentacích se díky darům příznivců muzea a vlastním sběrům sbírkový fond v oblasti textilu ještě rozšířil a dal vzniknout již zmiňované expozici, která tak mohla být věnována pouze výběru dámského spodního prádla.

Expozice je založena na materiálu z první poloviny 20. století.

- pokračovat v budování obrazové databanky muzeí a galerií;
- nadále podporovat projekt DEMUS – software pro správu a evidenci sbírek;
- podílet se na přípravě programu Kultura On Line a projektu Kulturní dědictví pro všechny;
- ve spolupráci s Českým komitétem Modrého štítu provést a vyhodnotit průzkum rizik živelních pohrom a poškození sbírkových fondů uložených v muzeích ČR.

4. Publikační činnost

- vydat 6 čísel Věstníku AMG ve stanovených termínech;
- dokončit Kompendium vědecko-výzkumných a odborných projektů muzeí a galerií ČR 1997-9;
- redakčně připravit a vydat sborník z konference „Muzeum a změna / The Museum and Change“;
- redakčně připravit a vydat sborník z kolokvia „Muzeum a legislativa“;
- redakčně připravit a vydat sborník z 11. česko-bavorsko-saského setkání muzejních pracovníků v Českém Krumlově v roce 2002;
- dokončit překlad a vydat publikaci „Museum Basic“ nakladatelství Routledge v Londýně;
- redakčně připravit a vydat sborník materiálů z VII. sněmu AMG v Hradci Králové;
- podpořit vznik dalších publikací dle plánu činnosti oborových komisí.

5. Správa a údržba Serveru muzeí a galerií ČR

- dokončit převod serveru na redak-torský systém publikování příspěvků, pravidelně aktualizovat obsahovou náplň stránek;
- pravidelně aktualizovat a doplňovat adresář muzeí a galerií na Internetu;
- revidovat aktuálnost anglické verze adresáře muzeí a galerií;
- zveřejňovat publikace AMG paralelně v elektronické podobě na Internetu;
- zajistit správu stránek Kultura-online a ve spolupráci s Českým komitétem Modrého štítu zpracovat novou podobu jeho stránek.

6. Propagace a popularizace muzejnictví

- zúčastnit se veletrhu Regiontour 2003 a organizačně zajistit workshopy v rámci doprovodného programu;
- organizačně a technicky připravit účast AMG na veletrhu Regiontour 2004;
- organizačně a technicky zajistit účast AMG na veletrhu Nostalgia Expo 2003 v Bratislavě;
- pravidelně informovat sdělovací prostředky o dění v oboru muzej-

nictví; zorganizovat mediální kampaň při příležitosti Mezinárodního dne muzeí;

- organizačně a technicky zajistit ukončení I. ročníku a zahájení II. ročníku Národní soutěže muzeí Gloria Musaealis

7. VII. sněm AMG v Hradci Králové

- zahájit a koordinovat diskusi o současném znění stanov AMG a zpracovat návrh jejich změn; v souladu s jeho zněním připravit návrh jednacího řádu AMG na rok 2003;
- zahájit a koordinovat diskusi o programovém prohlášení AMG na léta 2004-2006; zpracovat návrh jeho znění;
- koordinovat volby nových předsedů krajských sekcí, připravit kandidátní listiny exekutivy a revizní komise;
- připravit zprávu o činnosti a zprávu o hospodaření AMG za léta 2001-2003;
- organizačně a technicky zajistit konání VII. sněmu AMG v Hradci Králové, ve dnech 15.-16. října 2003.

8. Činnost orgánů a organizačních složek AMG

- zabezpečit činnost a provoz sekretariátu AMG;
- zabezpečit činnost AMG v rámci Unie zaměstnavatelských svazů a jejím prostřednictvím se podílet na tripartitních jednáních;
- zajistit pravidelnou činnost exekutivy a senátu AMG;
- připravit výroční zprávu o činnosti AMG za rok 2002;
- zajistit standardní i další grantové zdroje AMG, plán činnosti přizpůsobovat reálným finančním prostředkům;
- pokračovat v navázané spolupráci se Svazem muzeí na Slovensku a s evropskou asociací muzejních sdružení NEMO;
- pokračovat v činnosti AMG v rámci Českého komitétu Modrý štít a českého uzlu Cultivate;
- spolupracovat s domácími i zahraničními muzeologickými pracovišti i partnerskými sdruženími.

DEMUS01 na konci roku 02 a problémy s CESikem

Musíme konstatovat, že to byl opravdu hektický rok. Především proto, že většinu muzeí a galerií čekal zápis sbírek do CES a proto projevovaly enormní zájem o naše programové produkty Demus i CESik i o převod dat z různých databází do Demusu.

V první místnosti je věnována pozornost bílému bavlněnému vyšivanému spodnímu prádlu z počátku 20. století, jaké nosily ženy v prostředí malého města a na venkově. Ve vitrínách i na figurínách jsou vystaveny dlouhé bílé bavlněné a damaškové spodničky s bohatým kanýrem. Právě spodní okraj tohoto kusu prádla dával prostor k výzdobě (háčkovaná krajka, štykovaní). Dochovalo se i několik kusů krátkých vyšivaných denních spodních košilek s výšivkou či aplikacemi. Mezi dámskými spodními kalhotami budí pozornost otevřená kalhoty – dvě nesešité delší nohavice, spojené pouze v pase tkanicí. Bohatší soubor tvoří dlouhé spodní košile. Jejich výběr dobře dokumentuje tvarový vývoj od starších spodních košil s rovnými rukávy přes vystřížené průramky a široká ramínka zapínaná na knoflíky po typově mladší na bocích našasené košile s páskovými ramínky.

Roh místnosti se šicím strojem, krejčovskou pannou, háčkovanými a vyšivanými vzorníky, příručkami a šicími pomůckami evokuje vlastní šití spodního prádla. Většinu vystaveného prádla si majitelky zhotovovaly samy do výbavy.

Šití se učily jednak doma, ve škole a od poloviny 19. století vznikaly v mnoha městech odborné školy, které připravovaly mladé ženy k rodinnému a společenskému životu. Taková Pokračovací škola existovala i v Novém Strašecí a dokonce přímo v budově muzea. Při šití ženám usnadňoval práci šicí stroj, byla možnost nakupovat látky a ozdobné doplňky v obchodech, vzory a střihy dodávaly dobové módní časopisy a praktické příručky. Doma šité bílé spodní prádlo pak nosily zejména starší ženy až do poloviny 20. století.

Vlastní prádlo ve vitrínách doplňují předměty používané k údržbě oděvu – k praní a k žehlení. Ještě do 2. světové války prala většina hos-

podyň ručně v neckách na valše. Koncem 30. let se i na venkově objevují ruční pračky v dobových příručkách nazývané „prací stroje“ a od poloviny minulého století se objevují pračky elektrické.

Mandlíře a mandlovací válečky předvádějí jeden z nejstarších způsobů údržby prádla (primitivní mandlování). Později ženám práci poněkud ulehčovaly ruční mandly. Žehlení prádla, které se všeobecně rozšířilo až koncem 18. století, dokládají nejčastěji používané typy žehliček.

Druhá místnost se věnuje modernějším typům spodního prádla. Po roce 1925 získává dámské prádlo téměř dnešní podobu. Je stále větší možnost kupovat prádlo v obchodech. Bílé bavlněné plátno nahrazují moderní jemnější materiály – přírodní a umělé hedvábí, trikotýn. Střih je slušivější – převládají úzká pásková ramínka, košile kopírují postavu. V barvách se vedle bílé stále více uplatňují módní pastelové odstíny. Náročnější spotřebitelky mohou nakupovat v obchodních domech moderní luxusní prádlo často dovážené ze zahraničí a módní bavlněné a silonové punčochy. Trojrozměrné exponáty jsou pro ilustraci doplněny stránkami z dobových módních časopisů a firemními krabicemi.

Vlastní tvorbu majitelek představují háčkované vzorníky a vsadky do spodního a ložního prádla. Úzkou souvislost spodního oděvu s osobní hygienou dokládá porcelánová toaletní souprava a ručně vyšivané lněné a bavlněné ručníky.

Větší část výstavního sálu zaujímá kompletně zařízená ložnice ze 30. let 20. století. Doplnuje ji nejmladší druh spodního oděvu – noční prádlo (bavlněné noční košile a noční kabátky v pastelových barvách a dámské saténové župany).

Lenka Šmídová

Rekonstrukce entomologické sbírky Jihomoravského muzea ve Znojmě

Jihomoravské muzeum ve Znojmě
13. prosince 2002 - 31. ledna 2003

Entomologická sbírka byla do nedávné doby jednou z nejproblematictějších kolekcí uložených v depozitářích Jihomoravského muzea. Její nevyhovující stav byl způsoben souhrou řady okolností, z nichž nejvýznamnější jsou stáří většiny exemplářů (1. polovina 20. století), dále někdejší uložení v nevyhovujících depozitářních prostorách (do roku 1968) a následně ponechání v původních, již značně zchátralých entomologických krabicích bez přehledného systematického uložení. V souvislosti s hledáním pramenů vypovídajících o historickém stavu území Národního

parku Podyjí i širšího regionu se po roce 1991 přírodovědci začali více zajímat o cenné informace uložené v podobě historických preparátů entomologické sbírky. Takové poznatky však nebylo možno získat bez jejího nového systematického uspořádání. Jak problematický fyzický stav sbírky, tak potřeba snadnějšího přístupu k informacím v ní obsaženým byly motivem k provedení značně rozsáhlé a náročné rekonstrukce. Po složitě připravené zahrnující posouzení stavu sbírky odborníky – entomology z nejvýznamnějších entomologických pracovišť v České republice, vytvoření

a schválení koncepce její rekonstrukce byly vlastní práce se sbírkou zahájeny v prosinci 1998. Ve své první etapě, která dosud probíhá, se soustřeďují na nejvíce poškozenou část kolekce – sbírku brouků. Výhledově budou podobným způsobem zpracovány i sběry motýlů, zatímco rozsáhlý materiál dvoukřídleho hmyzu, který pochází z novější doby (70. – 90. léta 20. století) je v dobrém stavu a rekonstrukci nevyžaduje.

Preparáty z jednotlivých rekonstruovaných čeledí jsou nejprve označeny štítky s udáním původního inventárního čísla, poté podrobeny revizi determinace, zařazeny do nově vybavených entomologických krabic dle současné systematiky, nově evidovány a počítačově katalogizovány. U nejcennějších exemplářů je prováděno komplexní ošetření. Plísňe likvidujeme umístěním preparátu na 48 hodin do výparů butylalkoholu, odumřelá vlákna jsou mechanicky odstraněna štětcem. Pomocí tampónu navlhčeného lihovou vodou či benzínem probíhá odstranění dalších nečistot (prach, stará lepidla), tykadla a končetiny jsou srovnány do standardní polohy. Renovované preparáty jsou umístěny na nové špendlíky či nalepovací štítky. Zároveň probíhá doplnění zpracovaných čeledí o současný materiál, aby byla sbírka znovu oživena a byl naplněn její regionálně faunistický a srovnávací charakter. Z historického materiálu bylo dosud zpracováno cca 70 %, celkem se jedná o 2600 katalogizovaných preparátů z nichž 581 bylo zcela reprepárované. Nové doplňky, získané vlastním sběrem, koupí i darem od entomologů pracujících v regionu, představují více než 11400 exemplářů. Mezi historickými preparáty byla již v rámci rekonstrukce identifikována řada významných druhů. Příkladem republikově

významného dokladu může být chrobák *Gymnopleurus geoffroyi*, jehož dva exempláře ze sbírky JMM byly spolu s dalšími dvěma ze sbírky Jihočeského muzea v Českých Budějovicích publikovány jako první doklady o historickém výskytu tohoto brouka u nás. Ve sbírce JMM je dále obsažena řada druhů v současnosti vymizelých z celé republiky (střevlík *Sphodrus leucophthalmus*, potápník *Dytiscus latissimus*, krasec *Sphenoptera antiqua*, chrobák *Geotrupes mutator*) či momentálně nezvěstných ve sbírkotvorné oblasti (střevlík *Carabus clatratus*, lejnožrout *Onthophagus vacca* a další druhy vázané na pastevní hospodaření, z jiných ekologických skupin např. tesaříci *Ergates faber*, *Dorcadion fulvum* atd.). Řadu otázek však zatím ještě zbývá vyřešit. V první řadě je to samozřejmě dokončení rekonstrukce ostatních čeledí, které je závislé jak na finančních možnostech muzea, tak na ochotě externích odborníků k determinačním revizím starého materiálu. Nevyjasněné však zůstává např. i autorství původní sbírky.

Cílem výstavy otevřené od 13. prosince 2002 do 31. ledna 2003 v budově minoritského kláštera Přemyslovců 6 ve Znojmě je seznámit blíže laickou i odbornou veřejnost s probíhající rekonstrukcí sbírky, alespoň krátkodobě vystavit některé její již rekonstruované části a upozornit regionální amatérské entomology na možnost badatelského využití sbírky i spolupráce při jejím dalším rozvoji. Snad se podaří prezentovat množství práce a úsilí řady lidí, které je na sbírku soustředěno, a které běžný návštěvník při prohlídce standardních muzejních expozic nemůže postřehnout. Na probíhající rekonstrukci opakovaně finančně přispělo Ministerstvo kultury České republiky, kterému i touto cestou děkujeme.

NABÍDKA VÝSTAVY

Jan Rajter, příběh sedláka ve fotografiích lby Ibrahimičevé

Rodina sedláka Jana Rajtera hospodaří od nepaměti. Komunistický režim je vyhnal na začátku 50. let z jejich statku v Jindřichově na Bruntálsku do Severních Čech, když odmítli vstoupit do JZD. V severních Čechách dovolili tehdejší mocní rodině Rajterů hospodařit na poddolované půdě nedaleko chemičky (dnešního Chemopetrolu Litvínov). Tak jako někdo má jako koníčka zahrádku, tak rodina Rajterů měla hospodářství se sedmdesáti kravami, několika prasaty a lány obilí. Předsedové zemědělských družstev se na ně jezdili dívat,

jak hospodaří. Plných 35 let vydrželi sedláčit s páchnoucími chemickými závody za zády. V roce 1993 se vzchopili a uskutečnili svůj sen. Přestěhovali se do poslední zemědělské oblasti na Mostecku, která nebyla zasažena těžbou hnědého uhlí. Díky vysoce kvalitní půdě patří tato lokalita k nejurodnějším oblastem v České republice vůbec. Do soukromého hospodaření se vrhla celá rodina. Tři generace pracují na statku. Na sklonku roku 2000 však přišlo něco, co celé rodině zásadně změnilo život. Zahraniční společnost podnikající v oboru

Jak jsme avizovali před rokem na kolokviu v Brně, pustili jsme se do nových verzí již užívaných aplikací Demus. Hlavním důvodem bylo zapracování všech požadavků nového zákona 122/2000 a jeho vyhlášek a výkladů. Především šlo o zásadní změnu v aplikaci Evidence, tak aby se mohla stát základní majetkoprávní evidencí muzejních sbírek podle nového zákona. U ostatních aplikací šlo také o zapracování dalších požadavků uživatelů, kteří Demus při své práci denně užívají.

Na konci roku také pocítujeme zlepšující se spolupráci s odbornými pracovníky při formulování jejich požadavků na fungování aplikací Demus. Dosud jsme si spíše stěžovali, že máme problém najít ochotné a zasvěcené odborníky jednotlivých oborů, kteří by nám intenzivně a dlouhodobě pomáhali. Bez jejich pomoci skutečně nejsme schopni dobrou aplikaci odevzdat. Stále jsme si pochvalovali jen spolupráci s odborníky z řad galerií při tvorbě aplikace VUM. Nyní dokončujeme aplikaci pro botaniky a spolupráce s nimi je výborná a určité se to na kvalitě předávané aplikace projeví. Rádi bychom věřili tomu, že to tak bude nadále s každou další aplikací, protože předpokládáme, že muzejní veřejnost se už počítačově vzdělala a ví, co jí dobře udělaný program přinese.

Podařilo se nám během roku 2002 dokončit a předat do užívání celkem 4 aplikace Demus01.

Jsou to:

1. Obecná aplikace **Evidence**, která je samozřejmě součástí každé další dokončené oborové aplikace Demus01.
2. Aplikace **Demus01-Katalog**, sloužící stejně jako předchozí verze pro zápis sbírek v menších muzeích a nebo sbírek oborů, které buď ještě nemají svou vlastní aplikaci nebo ji ani nikdy nebudou mít.
3. Aplikace **Demus01-FOT** pro zápis sbírek fotoarchivního materiálu.
4. Aplikace **Demus01-VUM** pro zápis a práci se sbírkami volného i užitého umění.

Co dál v Demusu:

- aplikace **Demus01-BOT** je předána několika uživatelům do zkušebního provozu a měla by být na začátku roku předána do užívání.
- aplikace **Demus01-ZOO pro zoologické sbírky** je těsně před předáním do zkušebního provozu. Původně byla vytvořena jen ve verzi pro Acces 2.0, stejně jako **Demus-ENT** pro entomologické sbírky. To bude další připravovaná aplikace v pořadí.
- začínáme také připravovat úplně novou aplikaci pro mineralogické,

geologické a paleontologické sbírky **Demus01- GEO**. Tím bychom měli hotové všechny přírodovědné obory.

Hodně času a musíme přiznat i dost nervů nás stál v roce 2002 **CESik**.

CESik v. 1.1.1 vydaný 26.3.2002 je funkční a splňuje základní požadavky většiny správců sbírek. Naprostá většina sbírek byla do CESu přihlášena prostřednictvím CESiku. Lze mu však vytknout toto:

Pomalost při zpracování velkých podsbírek, pomalé je řazení čísel a zejména aktualizace čísel podle výpisu z CES. Podsbírky nad 100 000 čísel dělají na starších počítačích problémy, nejvyšší zpracovaný počet je cca 250 000. Námítka, že velké sbírky se nedají zpracovat vůbec (přetečení) platila jen do verze 1.1.

Formuláře změn - žádost o změny v CESu vytištěná z CESiku se liší od oficiálních formulářů a MKČR ji nepřijímá. MKČR nutí uživatele zadávat změny jak do svých formulářů, tak do CESiku, tj. dvojmo.

Řazení čísel není stále dost obecné pro všechny situace, zejména nebere ohled na typ čísla (inventurní, přírůstkové) a formálně shodná čísla různých typů tedy řadí podle téhož vzoru.

Drobné vady krásy (malý počet viditelných čísel, dva podobné zámky, nejasně formulované některé hlášky, chyby v importu v případech kdy je formát dat nekorektní, nebo CES produkuje záznamy již neexistujících čísel, nutnost restartu po přepnutí na jiná data, ...)

Toto vše by měla spravit nová verze. Snažíme se, aby MKČR, zosobněné pro nás Dr Žalmanem, jasně vyslovilo své požadavky, aby pak exporty a tisky z CESiku bez výhrad přijímalo. Věříme, že se to podaří a doporučujeme vám i nadále aktualizovat i s problémy svá data v CESiku, s novou verzí se vám to už vyplatí.

Zdeněk Lenhart, Jarka Podolníková
a Radka Durmonová
tvůrci programů Demus a CESik.

těžkého strojírenství, zabývající se druhotným zpracováním hliníku, se rozhodla, že mezi pole rodiny Rajterů postaví svou továrnu. Tam, kde rostl sladový ječmen, dnes roste továrna na výrobu hliníkových hlav do motorů. Rajterovi ví, co to je žít za továrnou. Sen o svobodném sedláčení dostává značných trhlin. Začíná dlouhý boj o uhájení si vlastního životy a o budoucnost svých dětí.

Výstava dokumentární fotografie Ibrý Ibrahimoviče se snaží zachytit nezlomný duch sedlácké rodiny, její boj za svá práva a radost z poctivé sedlácké práce.

Ibra Ibrahimovič (1967) se světu české fotografie představil v roce 1993 seriálem černobílých fotografií „Libkovic, svědomí severu“, věnovaných bourané severočeské obci Libkovic a zápasu tamních lidí o její ochranu. Snímky se sociální tematikou zůstaly těžištěm jeho práce i v následujících letech, kdy se prostřednictvím fotografie snažil zachytit „zoufale krásnou“ krajinu a prostředí severních Čech: cikánské děti ve starých čtvrtích, ženy na rekultivacích, horníky v uzavíraných dolech, dělníky likvidující těžební stroje, sběrače ze skládek ... Fotografování severních Čech je pro něj způsobem jak

„zúčtovat s krajem, ve kterém vyrostl a naučil se pozorovat věci kolem sebe“ Kauza Jana Rajtera představuje další tematické rozšíření. Vedle bývalého horníka Jaroslava Krejčího z Libkovic, který přišel o dům a skončil na sídlišti v Mostě, se objevuje rodina sedláka Rajtera, která se po třiceti pěti letech hospodaření za chemickými závody v Záluží u Mostu odstěhovala do Havraně, kde ji po pár letech čeká hliníkárna Nemaku. Seriál Ibrý Ibrahimoviče o rodině Rajterů zůstává věrný poslání dokumentární humanistické fotografie: odkrývat skrytou podstatu lidských příběhů.

Technické parametry výstavy:

Začátek vystavování: březen 2003, počet fotografií 30 ks, rozměry 25 ks 40x50 cm, 5 ks 40x100 cm; provedení: černobílé fotografie na barytové podložce v rámech; panely s textem; dokumentární film; možnost doprovodných akcí: diskuse apod. Náhledy fotografií a doplňující informace naleznete na internetové adrese <http://www.sedlakjan.ecn.cz>.

V případě zájmu o výstavu

kontaktujte Bereniku Dobiášovou, mobil: 604 842 161, e-mail: sedlak.jan@ecn.cz

Věstník Asociace muzeí a galerií České republiky 6/2002.

Toto číslo vychází 12. ledna 2003.

Náklad 900 ks. Periodicita šestkrát ročně.

Periodikum je registrováno MK ČR reg. č. 8331, ISSN 1213-2152

Vydává AMG s finanční podporou Ministerstva kultury ČR.

Adresa redakce:

Asociace muzeí a galerií české republiky, Jindřišská 601/5, Praha 1 110 00.

Tel.: 02/24210037-39, tel./fax: 02/24210047, IČO: 61 38 37 16.

E-mail: vestnik@cz-museums.cz, <http://www.cz-museums.cz>.

Uzávěrka příštího čísla 15. 2. 2003.

Redakční rada: Luboš Antonín, Luděk Beneš, Pavel Ciprian, Dagmar Fialová, Jan Hozák, Irena Chovančíková, Jiří Žalman.

Redakce a grafická úprava: Petra Medříková.

Internetová verze: Karel Vacek.